

הקבלן שביקש מהסטייפלער

לסחוב אבנים

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 178

פנינים לפרשת קרח

במשך קרוב לשלוש שנים שהיתי לבדי בעזרת הנשים של בית הכנסת ב'סלוצק', כאשר מזוני התבסס על פרוסות לחם קשה שהיו משליכים לידי אנשים טובים מבני העיר! את פרוסות הלחם הללו - לא ניתן היה לאכול כמות שהן, ולפיכך הייתי שורה אותן במים בכדי שתהיינה ראיות לאכילה!, אך למרות זאת, הימים הטעימים ביותר בחיי - היו הימים ההם!

מרן הגרא"מ שך זצ"ל על ההסתפקות במועט

"וְאֶכְלֶתֶם אֹתוֹ בְּכֹל מְקוֹם" (במדבר י"ח, ל"א)

סוג מצוי של התמודדות, הינו ההתמודדות עם מצב של 'מחסור'. אין ספק בכך, שקל ונעים יותר כאשר הפרנסה מצויה די הצורך, והאדם אינו צריך לדאוג את דאגת המחר... אולם כאשר לא כך הם פני האדם - אל לנו למהר ולהגדיר את מצבנו כמצב של 'מחסור', לפחות לא לפני שנתבונן היטב במעשה הבא: פעם, בערב תשעה באב שחל בשבת, פנה רבינו ושאל את תלמידו רבי מיכאל פריינד: "מה אוכלים הבחורים בישיבה בסעודה שלישית זו?"

רבי מיכאל השתומם כמובן לשמע השאלה, אולם מיהר לענות בפורטו את המאכלים הרבים והמגוונים, כפי שנאמר על סעודה זו (שו"ע או"ח תקנ"ב, סט"ו): "ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו".

כאשר שמע רבינו את דבריו, נענה ואמר: "כמה יש להודות על כך! זכורני, שבשעתו אכלתי 'מים' בבית יהודי שארחני על שולחנו בוקר וערב, והגישו לשולחן לחם וירק. לצהריים, לארוחה העיקרית - צריך הייתי להשיג 'בעל בית' אחר, אבל מפאת ביישנותי - העדפתי לרעוב מאשר להתבזות בבית נוסף...

"פעם חל תשעה באב ביום ראשון, כמו השנה" - סיפר רבינו. "בליל שבת - אכלתי בבית אותה משפחה, בשבת בבוקר, כידוע - אין

אוכלים, לסעודת הצהרים - כפי שכבר אמרתי - לא הייתי מוזמן, ואילו סעודת הערב - מלווה מלכה - אינה מתקיימת בליל תשעה באב... חשבון פשוט הביא אותי אפוא לכדי מסקנה, כי צפוי אני לרעוב ברציפות עד מוצאי תשעה באב. "ובכן, מה עשיתי? בקשתי מבעלי הבית פרוסת חלה לסעודת היום, ושמחתי עד מאוד כשהזמינוני לסעודה שלישית - במקום סעודת 'מלוה מלכה'.

"בבוקר, לאחר התפילה - נטלתי ידי ואכלתי את פרוסת החלה. כשהגעתי לסעודה שלישית - ראיתי שפוסקים בני הבית כאותה

המשך בעמוד 26

כאשר היה נכנס לבית הכנסת ללמוד, או לומר את שיעורו הקבוע, היה חולף ליד אותה גומחה בקיר. נעצר. מוציא מכיסו כמה מחפציו האישיים שהיו לו בכיס החליפה, תעודת זהות, מסמכים, או כל משהו אחר שבכיס. מתרומם לגובה הגומחה ומניח אותם שם. בני הקהילה שהלכו לצדו מאות פעמים, מפאת הכבוד, לא שאלו אותו על כך מעולם. זו הייתה התנהגות קבועה שהתרגלו אליה

על השקיעות בתורה של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"קדֵשׁ יְהִי לְךָ" (במדבר י"ח, י')

בבית הכנסת מרכזי בו כיהן כרב, בכניסה לפרוזדור הייתה גומחה קטנה בגובה הקיר למעלה כעין חלון קטן, שאפילו אינו יכול להעביר את הטומאה.

הגומחה הזו הזכירה את הגומחה של בתו של רבי עקיבא.

ביום חתונתה, בתו של רבי עקיבא תחבה בגומחה, את סיכת הזהב שלה, וכאשר שבה אחר כך ליטול את הסיכה גילתה כי בעת תחיבתה, פגעה בראשו של נחש שהתחבא שם, הנחש נדקר מחוד הסיכה ונהרג, והיא ניצלה.

שאל אותה רבי עקיבא אביה, איזו מצווה עשית היום שנעשה לך נס ופלא שבדיק ברגע הנכון נהרג הנחש שהיה עתיד להרוג אותך? והיא סיפרה לו מה שסיפרה, והדברים ידועים, מדברי המדרש.

כאשר הגאון ר' בן ציון נכנס לבית הכנסת ללמוד, או לומר את שיעורו הקבוע, היה חולף ליד אותה גומחה בקיר. נעצר. מוציא מכיסו כמה מחפציו האישיים שהיו לו בכיס החליפה, תעודת זהות, דפי נייר, מסמכים, או כל משהו אחר שבכיס. מתרומם לגובה הגומחה (שהייתה בחלק העליון של הקיר), ומניח אותם שם.

בני הקהילה שהלכו לצדו מאות פעמים, מפאת הכבוד, לא שאלו אותו על כך מעולם. זו הייתה כבר התנהגות קבועה שהתרגלו אליה מאז, ולא שאלו שאלות מיותרות, כי הרב היה שקוע תמיד בלימוד ואין שום סיבה להפריע לו בשאלות סרק של חיטוט במעשיו, ובפרט שבדרך כלל כאשר היו מלווים אותו הוא היה לפני הרצאת שיעור, שבאופן טבעי הראש טרוד בהכנת השיעור.

כאשר עזב את בית הכנסת, לפני היציאה היו מלווים אותו האברכים ושואלים בדברי תורה שנאמרו בשיעור, תוך כדי שיחה איתם היה חולף שוב ליד גומחה בגובה הקיר, מגביה את ידו ולוקח את חפציו האישיים, נוטל ויוצא. לפעמים זה היה רק המפתח של הבית, לפעמים מטפחת או ארנק של הכסף הקטן.

אחרי הסתלקותו של רבי בן ציון. הם הופתעו לעמוד על סוד הגומחה הזו. ותמהו על עצמם מדוע לא ידעו על כך קודם לכן. סיפר

החברותא, רבי משה קפלן שליט"א: באחת ההזדמנויות כאשר באתי כהרגלי ללמוד עם הגרב"צ (בבחרותי), אמר לי: "משה, תוריד את הכובע שלך, תניח אותו הפוך על השולחן", בסדר.

"עכשיו תוציא את כל מה שיש לך בכיסים ותניח בתוך הכובע, אם יש לך מצית, הניח בכובע, יש לך ארנק ומפתחות הכל להוציא, שלא יישאר שום דבר בכיסים, הוצא והנח בתוך הכובע". כך עשיתי.

"עכשיו תשמע משה, כאשר אתה לומד אתה נפרד מכל הדברים הללו, אתה אומר להם שלום, שלום! ורק בסיום הלימוד, אומרים 'שלום עליכם' לדברים שלך, ונוטלים אותם חזרה. שמע משה יקירי, רק כך מצליחים".

למחרת הוא הסביר לי יותר לעומק: "כאשר אתה בא ללמוד, אתה פשוט מתנתק מכל דבר, ולא די לך מחשבה, אלא צריך מעשה ודיבור, וכיצד? בכך שאתה מוציא את כל מה שבכיסך ומניח במקום צדדי ורחוק, אתה עושה מעשה ניתוק, וכמי שאומר בשעת מעשה: 'אין עכשיו מפתחות, אין עכשיו ארנק, אין עכשיו סידורים, אין תעודת זהות. אין עולם. יש את הסוגיא שלומדים'. ואם תעשה מעשה, זה ישפיע על ההתנתקות, ומניסיון זה עובד..."

עולים על הירח

היה זה בו' אב שנת תשכ"ט בשעה ארבע לפי שעון ישראל, נחתו 2 בני אדם על הירח לראשונה מאז בריאת העולם. הם היו אחרי נסיעה של יותר מארבע ימים בחללית שכונתה "נשר אפולו", אחרי שגמעו מרחק של 280 אלף קילומטר המרחק שבין כדור הארץ לירח, והגיעו ללא תקלות. מעל הירח הם תקשרו עם מרכז הבקרה שביוסטון, והשמיעו את דבריהם באוזני מאות מיליונים ברחבי העולם.

הכל עמדו עצורי נשימה. ולמחרת התפרסמה הידיעה בעיתון 'המודיע'. אבל מה נעשה שמאז עמדו על דעתו. ר' בן ציון לא קרא עיתון. הדפים של העיתונים הכשרים לא היו מנת חלקו.

הבן שליט"א זוכר את אותו יום ולמחרתו: "שכן בבנין הכניס לבית שלנו את ה'המודיע' כדי שנראה מה כתוב בו. הראו לאבא, הוא הסתכל כשתי שניות בלבד, ויותר לא. אחר כך ביקש, שכבר יחזירו את העיתון לשכן".

בימים ההם, למרות שהעיתונים היו פחות נפוצים מהיום, הוא ראה את הילד שלו קורא עיתון (כשר למהדרין). אמר לו והצביע על מוחו: "דע לך יעקב שלי, במוח יש מקום, אבל אין מקום להכל, נכנס לכאן במוח כזה דבר, כנגד זה יוצא תורה, או זה או זה. כי המוח הוא ככל בית קיבול שאין בו מקום להכל, אחד על חשבון האחר. תחשוב ותחליט מה אתה מעדיף".

"תלמיד חכם בבחינת שבת" ("תלמידי חכמים אתקריאו שבת" - נאמר ב'זהר' פרשת צו).

כוונות רבות וסודות נאמרו בכוונת הזוהר, אבל יסוד אחד שכולם מסכימים עליו, כי תלמיד חכם הוא מנותק מענייני העולם, כמו בשבת. ובכך הוא מתייחד ומתעלה מעל סביבתו.

העיד אחד החברותות: "כאשר למדתי אתו בכלל לפני שלושים שנה, הביאו פעם לכולל בבוקר קודם סדר א', חוברת של דברי התחזקות ב'השקפה בענייני השעה', זו היתה חוברת חשובה. האברכים לקחו אותה איתם בעת שנכנסו לכולל, אבל ר' בן ציון לא לקח. רציתי לתת לו את החוברת, והוא אמר 'אני לא רוצה לקחת' כי אם בבוקר לוקחים את זה לידיים, המחשבה מוטרדת בדבר אחר, וכך אי אפשר ללמוד, לא מתחילים יום כשהמחשבה לא בתורה, גם אם זה דברי קודש, וגם אם אלו דברי מצוה. שלא תכנס מחשבה של משהו אחר טוב ונחוץ, חוץ מתורה. זו הצורה שבה נקנית התורה".

(מתוך הספר: ספר ללא שם)

"אם רצונך ליהנות, אם רצונך להתקדם, להמריא, אם בנפשך להגיע למשהו בלימוד התורה, תעשה כך".

זוה סוד הגומחה

כאשר הוא נכנס לבית הכנסת, לבית המדרש, הוא התנתק. הוציא את הכל, גם כאשר היה כבר בן שבעים שנה, וכבר היה קשור בקשר של קיימא עם התורה, עדיין עשה מעשה נוסף של ניתוק!

וכך ממריאים אל-על - 'למעלה למשכיל'.
וככל שהניתוק אמיתי יותר ממריאים גבוה יותר, טוב יותר, מהר יותר.

הלימוד שלהם יחד בחברותא, של ר' משה החברותא ור' בן ציון, היה כמו בעת הכניסה להר הבית, "לא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו" (משנה ברכות פרק ט'), מפשילים את המחלצות של העולם. כידוע, גם בחדר 'טהרה' מלבישים את הנפטר, ללא כיסים. כי לשם, לא לוקחים כלום. כך הוא נהג להיכנס לבית המדרש יום יום כי כעת הוא נכנס לעולם האמת.
לידע ולהודיע.

כי 'תלמיד חכם', משמעות המושג, להיות קשור לתורה בקשר דם. כעובר הטמון במעי אמו "שבת בבית ה' כל ימי חייו". כל - לרבות הלילות, כל - לרבות שעת האוכל, כל - לרבות חולאים שפוקדים אותו חלילה, אינו מתנתק מהתורה.

החזון איש אמר פעם לאיש שיחו: היכי דמי תלמיד חכם, שתמיד כשאתה פוגש בו יש לו קושיה או תירוץ, חידוש, הערה. משהו כואב לו בלימוד או משהו משמח אותו בתורה.

אבל רבותי, הנה ר' בן ציון מייעץ וממליץ בתוקף, כי גם מי שלא תלמיד חכם,

עליו להיות תלמיד חכם לשעתו. תלמיד חכם - לרגעים, תלמיד חכם - לשעה, לחצי שעה. כיצד? מאי משמע - "תלמיד חכם לשעתו"? "חכם לכשירצה".

אתה כורך סביב עצמך חבל של תורה וקושר את התורה אליך בשמונה קשרים על גבי קשרים - לשעת הלימוד. עכשיו כאשר נכנסת ללמוד, אתה עם התורה בלבד.

ואז גם אם אתה לא 'תלמיד חכם' הזוכה להיות קשור לתורה בכל שעות היממה, הרי שבאותה שעה של לימוד דף היומי, הנך "תלמיד חכם לשעה".

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

לאחר שעברתי לפני שנים אחדות טיפול רפואי מסוים, קבע לי הרופא כמה תרגילי פיזיותרפיה. נשלחתי אל חדרי הפיזיותרפיה שם קבלני האח התורן. הגיש לי האח משקולת קלה יחסית ובקשני להרים את ידי האוחזת במשקולת. ככל שניסיתי להתגבר ולהתחזק, לא הצלחתי בשום אופן להרים את היד. לאחר סיום תהליך הטיפול המפרך, גילה האח את אזני בחיוך צופן סוד...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על הגאונות בתיקון המידות

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

הרב הגאון רבי יודל רבינוביץ זצ"ל, בעל ספרי 'כרם חמד', היה תלמיד נאמן לרבו, הגאון מטשעבין זצוק"ל בעל "דובב מישרים". הוא היה מן המקורבים אליו ביותר וזכה לצקת מים על ידיו בלימודה ובשימושה של תורה בכל אורחות חייו. מלבד מה שהיה רבי יודל זוכר ומזכיר תדיר לתלמידיו מדברי תורתו וגאונותו המופלאה של רבו, היה גם מספר הרבה מעשיות ממנו, שכן הכיר בחכמת לבו גם בדברים דקים ועדינים, שהיה הגאון הצדיק משתדל מאוד להסתיר ולהצניע מעין איש ברוב ענוותנותו המפורסמת. על אחד מאותם 'סודות' שתפס רבי יודל בפקחותו, סיפר לי בהזדמנות אחת:

אורחות חייו של הטשיבינער רב, זכותו יגן עלינו, תורה שלמה יש בהם, בהיותו זך המידות באצילות הענוה המפוארה, שורש כל המידות הטובות. כל פעולה ותנועה ודיבור שלו יש בהם למוד שלם לתלמידים, כיצד מנהג תלמיד חכם המושלם במידות מתוקנות, תורה מפוארה בכלי מפואר. הוא היה דוגמא של 'האדם הישר', שמעיד בו הכתוב (קהלת ז, כט): "כי אלוקים עשה את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים". כי הצדיקים סלקו לגמרי את כל אותם חישובי חשבונות שבלבלו אנשים, והעמידו עצמם איתן בדרך הישר, כאשר עשה אותם אלקים.

בהיות רבי יודל משמש בקודש בבית הרב, זכה לפעמים לסעוד עמו על שולחנו, הרב בעדינות נפשו היה 'אסטניס' בנקיות נפלאה. הוא דיקדק שכלי אכילתו יהיו נקיים ללא רבב. משהונחה לפניו ארוחתו, נטל לידו הקדושה את הכף המונחת על השולחן לאכילה, ובטרם תחבה אל תוך הצלחת כדי לאכול מהתבשיל, הקריבה לנגד עיניו ובחן את נקינה מכל צדדיה. באחת הארוחות שם לב שאין הכף נקיה דיה, אולם בזהירותו העדינה בכבודה של הרבנית הצדקנית, מחברתו בקודש עליה השלום, לא רצה לבקש שירחצו עבורו את הכף וגם לא לבקש כף אחרת, שמא

תעלב הרבנית שאין הכף שהגישה לו נקיה דיה. בגאונותו, מצא עצה פשוטה: הוא לקח את הכף בידו, כאילו כדי להתחיל באכילה, ובאין איש משים אל לב [מלבד ר' יודל, התלמיד הנאמן דנן שעקב בחשאי אחר מעשיו...] החל לדחוף בעדינות ובהשקט את אותה כף אל תוך שרוול חלוקו עד שנבלעה לה בתוכו ולא נראתה עוד. אז קם ממקומו ונגש לרגע אל המטבח כמי שרוצה רק לרחוץ מעט את ידיו. תוך כדי רחיצת הידים שלף החוצה את הכף ורחץ גם אותה היטב במים עד שהיתה נקיה לשביעות רצונו, שב ותחבה חזרה בשרוולו וניגש אל המגבת לנגב את ידיו.

בהשקט פסע הרב בחזרה למקומו, ובאין משים ידה לה הכף מתוככי השרוול אל תוך כף ידו, והנה הוא אוכל בה כמו שאר הסועדים, בלא שהרבנית הצדקנית שישבה אף היא לשולחן הבחינה בכלום!!!

על גאונותו העצומה בתורה ידעו ושמעו הכל, אבל כאן למדנו פרק מאלף על גאונותו בתיקון המידות!

לאחר שעברתי לפני שנים אחדות טיפול רפואי מסוים, קבע לי

הגיש האיש לרבי בעל ה"אהבת ישראל" כסא לשבת והרבי ישב במקומו מבלי להוציא הגה מפיו. בעל הבית לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרבי עצמו לאיזו מטרה הוא בא לביתו, ועל כן פנה בלחישה אל הגבאי ושאלו לפשר הביקור. השיבו הגבאי כי גם הוא עצמו אינו יודע מאומה. אחרי זמן מה של ישיבה בדומיה קם הרבי מכסאו, נפרד מבעל הבית ויצא לדרכו.

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א על אהבת ישראל של גדולי עולם

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

הלל לימד את הנוכרי אשר רצה להתגייר את הכלל של "ואהבת לרעך כמוך" לכאורה היה צריך הלל ללמד את הנוכרי כדבר ראשון ויסודי את הכלל של "ואהבת את ה' אלוקיך" וכדברי הגמרא בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר "צדיק באמונתו יחיה" ביארו בספרי החסידות שאי אפשר להגיע לאהבת ה' אם לפני כן אין אוהבים את הזולת כדבעי.

רבי ישראל הגר שכינהו בעל 'אהבת ישראל' בגלל המיוחדות שבו שהיה אוהב ישראל בכל מהותו, יסופר שהיה נוהג בכל ערב ללכת לטייל בלוויית הגבאי שלו. פעם אחת הגיע בדרך טיולו עד בית גביר אחד, מנהל הבנק המקומי, שהיה מן המשכילים ולא היה מחסידי הרבי. כשהגיע לשם דפק על דלת הבית, וכאשר המשרת פתח את הדלת נכנס פנימה והגבאי אחריו הדבר היה תמוה בעיני הגבאי. הוא לא הבין כלל לשם מה נכנס הרבי לבית הגביר, אך לא העז לשאול לפשר הדבר. כאשר ראה בעל הבית את הרבי בא לביתו, חרד לקראתו וקבלו בכבוד הראוי, כי היה מנומס ובעל הליכות.

הגיש האיש לרבי כסא לשבת והרבי ישב במקומו מבלי להוציא הגה מפיו. בעל הבית לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרבי עצמו לאיזו מטרה הוא בא לביתו, ועל כן פנה בלחישה אל הגבאי ושאלו לפשר הביקור. השיבו הגבאי כי גם הוא עצמו אינו יודע מאומה. אחרי זמן מה של ישיבה בדומיה קם הרבי מכסאו, נפרד מבעל הבית ויצא לדרכו.

בעל הבית הלך, מפני הכבוד, ללוות את הרבי, וליווהו עד ביתו. כשהגיעו לשם והגביר התכונן לחזור הביתה, לא התאפק עוד ופנה אל הרבי: "ימחל לי הרבי על שאלתי, הנה בביתי לא היה זה מן הנימוס לשאול משום מה כבדני בביקורו, אבל עכשיו, כאן, אולי יוכל לבאר לי את סיבת הביקור".

השיב לו הרבי: הלכתי לביתך כדי לקיים מצוה, וברוך השם שקיימתיה. תמה הגביר: "איזו מצוה?" רבותינו אמרו - השיב הרבי, כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע ובכן, אם אשב בביתי וכבודו בביתו, איזו מצוה תהיה, כשלא אומר את ה"דבר שאינו נשמע"? צריכים ללכת לבית האיש שאינו

שומע ושם לא לומר לו, ואז תהיה המצוה כתיקונה. וכך עשיתי".
"אבל - אמר לו הגביר - יסלח לי הרבי, יגיד לי את הדבר, אולי אשמע". "לא - אמר לו הרבי - מובטחני בכך שלא תשמע".
ככל שהרבי סירב להגיד לו את הדבר, כך גברה הסקרנות של הגביר יותר ויותר לדעת את הסוד, והפציר ברבי שיגלה לו את ה"דבר שאינו נשמע", עד שלבסוף נעתר לו הרבי ואמר לו:
"הנה אלמנה פלונית, העניה המרודה, חייבת לבנק של כבודו סכום כסף עבור המשכנתא של בתה. בימים הקרובים עומד הבית להמכר על ידי הבנק במכירה פומבית ואת האלמנה יוציאו החוצה. חפצתי לבקש מכבודו שימחל על החוב לאותה אלמנה, אבל לא אמרתי לו את בקשתי משום אותה המצוה שלא לומר".

"אבל - אמר הגביר בתמהון - דבר כזה אינו אפשרי. הלא החוב אינו חוב פרטי שלי אלא של הבנק, ואני אינני אלא מנהל של הבנק, אבל אינני בעליו, והסכום הוא של כמה מאות רינייש. ואם כן...", "הלא הוא הדבר אשר דברתי, שלא תאבה ולא תשמע" - אמר הרבי. במילים אלו סיים הרבי את השיחה ונכנס לביתו, והגביר אף הוא הלך לביתו. אבל, הדברים נכנסו כחץ ללבו של הגביר ולא נתנו לו מנוח עד שלבסוף הכניס מכיסו את כל החוב של האלמנה לקופת הבנק. והאלמנה נשארה בביתה.

הגיע יום הנישואין. היהודי יצא מביתו עם משפחתו בשעה אחת בצהריים לכיוון ירושלים עיר הקודש. כל בני הבית כבר ישבו בטנדר שהוזמן, אך הנה הם שמים לב, שאחת הבנות מתעכבת בבית ואינה יורדת. עלו הם לברר מה אירע, והנה הם מוצאים את הבת בבית, בוכה מאוד. "מה קרה?" נבהלו

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א עם סיפור ייחודי על הזמנה לחתונה ואהבת ישראל

"פי ד' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה" (במדבר ט"ז, כ"ח)

"יש פסוק בישעיה הנביא, כשהמשיח יבוא, הקב"ה אומר על עצמו, שהוא ימחה את הדמעות מעל פניהם של כל עם ישראל - 'ומחה ה' דמעה מעל כל פנים'. הוא ינחם אותנו כי מעכשיו הכל יהיה בסדר. רצייתי לדבוק במידותיו של הקב"ה - מה הוא מוחה דמעה, אף אתה תהיה מוחה דמעה. ראיתי ילד קטן בוכה ומוריד דמעות, ורצייתי למחות את הדמעות הללו".

מדובר באדם זקן כמה שנים לפני פטירתו. יהודי, שכל רגע בחייו היה יקר מכל, אבל כשהוא רואה ילד יהודי בוכה, יש מצוה למחות את הדמעות מעל הפנים שלו.

הזמנה שכוחה - ושמחה שלימה

המעשה אירע בשנת תשנ"ז. יש חשיבות בציון השנה המדויקת, שכן בשנה זו עדיין לא היה השימוש בטלפון הסלולארי נפוץ כל כך כבימינו, ועובדה זו הכרחית להבנת המעשה.

אחד מתושבי השכונה זכה להשיא את ילדו הראשון בשעה טובה, ומוצלחת. כשבועיים לפני החתונה, בשבת קודש, לאחר התפילה, ניגש אליו פלוני, שגם הוא מתושבי השכונה, ואמר לו: "עומד אתה לפני שמחת הנישואין הראשונה שהנך עורך בסייעתא דשמיא. רצוני לומר לך דבר מה, שתהיה לך ממנו בעזרת ה' תועלת מרובה".

'ברז' הדמעות של הילדים נפתח בקלות רבה. כל מילה, מכה או אכזבה עשויה להיות סיבה טובה לשעות של בכי. משום כך, הנטייה הטבעית היא לזלזל בדמעות הללו, או להתעלם מהן.

בספר "מלך ביופיו" מתוארת הדרך שבה התייחס הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לדמעות כאלו -

הרב אברמסקי התפלל בבית כנסת עד יומו האחרון, כאשר היה בן למעלה מתשעים שנה כשנפטר... שנתיים לפני פטירתו הלך רבי יחזקאל ברחוב, והנה לפניו ילד בוכה. היו לו סברות רבות לפטור את עצמו מלטפל בילד - זקן ואינה לפי כבודו, רב גדול, ביטול תורה, אבל יש כאן ילד יהודי בוכה.

ניגש אליו ושאל: "ילד יקר, אתה מחפש אולי את אבא או את אמא? אתה רוצה אולי שאני אעביר אותך את הכביש?"

הילד מונעע בראשו: "לא, לא". והגאון ממשיך: "אז מדוע אתה בוכה?"

אומר לו הילד: "לפני כמה דקות אמר לי ילד אחר, שהחולצה והמכנסיים שלי אינם יפים בכלל".

רבי יחזקאל הוציא את המשקפיים שלו, הרכיב אותם והסתכל על הילד: "איזו חולצה יפיפיה, אלו מכנסיים! איך הם מגוהצים יפה! איך קוראים לך ילד מתוק?"

הילד מילמל משהו.

והרב אברמסקי המשיך: "אתה מכיר אותי?"

הילד אומר: "ראיתי אותך הרבה פעמים".

"לי קוראים יחזקאל אברמסקי, ואני הרב של בית הכנסת הזה. לך לאבא ולאמא ותגיד להם, שהרב אברמסקי אמר, שהמכנסיים והחולצה שלך יפים מאוד, והרב אמר, שהשם שלך הוא שם כזה מתוק ויפה ונפלא".

הילד קרן מאושר, מוחה את הדמעות מעל פניו והלך הביתה. חלפו מספר דקות, וההורים הגיעו אל הרב במרוצה, אחוזה התפעמות. מה היה כאן?

ענה רבי יחזקאל: "חז"ל אומרים על הפסוק: 'לאהבה את ה'... ולדבקה בו', שיש מצוה להדבק בקב"ה. שאלו חז"ל: איך אפשר להדבק בקב"ה? הלא אש אוכלה הוא! אלא, אמרו חכמינו הקדושים, הדבק במידותיו, מה הוא חנון, אף אתה חנון. מה הוא רחום, אף אתה רחום".

"שמעתי מפי קודשו של הרה"ק ה"אמרי חיים" זיע"א שאמר, שכאשר אדם עורך שמחה, אין השטן יכול לסבול זאת בשום פנים ואופן. השטן אינו מוכן שהיהודי יעשה שמחה, ולכן הוא משתדל שחס ושלום תהיינה בעיות בשמחה. הוא נתן לכך דוגמא - כאשר אדם יוצא מביתו לעבר מקום השמחה, בא אליו השטן ואומר לו: 'אוי, ראה מה ארע! שכחת לקרא לרעך הטוב ביותר להשתתף בשמחתך! הייתכן? איך אפשר שארע דבר כזה?!'

והנה, המשיך ה"אמרי חיים", אם עורך השמחה הנו בר דעת, זועק הוא מול פני השטן, ואומר לו: 'לך לך מפני! אין מעניין אותי עתה מאומה!...' אך אם ח"ו אינו בר דעת, הוא מצטער על כך, ושמחתו אינה שלימה."

"אני, ברוך ה', כבר בעל ניסיון רב בתחום השמחות" - סיים השכן - "דע לך, שלעיתים קורה שעוד לפני החתונה חוזרות מן הדואר כמה הזמנות מידידים אהובים שנשלחו אליהם הזמנות, אך הדואר לא הצליח למצוא את כתובתם מכל מיני סיבות וטעויות, לפעמים אפילו קורה ששכחת בפועל לשלוח הזמנה לאי מי ממכריך, בכל מקרה אל תשכח את דבריו של רבנו הקדוש ה"אמרי חיים", ותקפיד לא להתפעל מעצת היצר הזו!"

שב בעל השמחה לביתו, ובסעודת השבת ציטט בפני בני הבית את דבריו הקדושים של ה"אמרי חיים", אשר זה עתה שמע מאותו יהודי.

הגיע יום הנישואין. היהודי יצא מביתו עם משפחתו בשעה אחת בצהרים לכוון ירושלים עיר הקודש. כל בני הבית כבר ישבו בטנדר שהוזמן, אך הנה הם שמים לב, שאחת הבנות מתעכבת בבית ואינה יורדת.

נוות ביתו ירדה מן הטנדר, והלכה לברר מה אירע, והנה היא מוצאת את הבת בבית, בוכה מאוד.

"מה קרה?" נבהלה.

הבת הצביעה על הזמנה אחת המונחת שכוחה על השולחן. הציצה האם בשם המופיע על גבי הזמנה וצער גדול מילא אותה. הזמנה הייתה מיועדת לאחד החברים הטובים של אבי החתן. במשך שש וחצי שנים ישבו ביחד ולמדו, ומלבד החברות היו בבחינת תרין רעין דלא מתפרשין. הבת, שמונתה על שליחת הזמנות, שכחה למסור הזמנה זו, ורק כעת גילתה את הזמנה מונחת בבושת פנים על השולחן.

זמן לשיחות טלפון לא היה, טלפון סלולארי לא היו לא בידי האב ולא בידי האם. הזמן דוחק, ואין ברירה. האב לא ידע את נפשו מצער ומעוגמת נפש. בני הבית סייעו בעדו להיזכר כמה שאמר הוא עצמו לפני כשבועיים בשם ה"אמרי חיים", כי אין מן הראוי להשבית את השמחה מחמת חסרון שליחת הזמנה לידיד, ואך עצת היצר זו.

היהודי תפס את עצמו. הדברים עשו עליו רושם גדול, אבל בתוך תוכו לא היה שלם, ונימת צער התגנבה לתוך לבו.

והנה, בעיצומה של החתונה הבחין לפתע אבי החתן בידידו, שאותו שכח להזמין, נכנס אל האולם כשהוא לבוש בבגדי שבת. הוא שמח שמחה עצומה, ורקד אתו בהתלהבות גדולה, ישב לצידו, ושמח

מאוד, כאשר נשאר גם לאחר ברכת המזון.

כשעמד להיפרד ממנו טרם שובו, אזור המחותן עוז ושאלו: "אמור לי את האמת, האם קבלת ממני הזמנה?"

"לא", ענה הלה.

"אם כן, מנין ידעת שאני משיא את בני?"

האיש כחכח בגרונו: "האמת היא שעד הלילה לא ידעתי על כך, אלא שהערב, כשעמדתי בתחנת האוטובוס הסמוכה לביתי, ניגש אלי אחד מידידינו המשותפים ושאל אותי, אם אני נוסע לירושלים לחתונה. תמהתי בפניו: 'באיזו חתונה מדובר?'

'איך אינך יודע?' החזיר לי בשאלה, 'הלא פלוני ידיך משיא היום את בנו!'

לא האמנתי. 'האמנם?' והוא אמר לי שהוא יודע זאת בידיעה ברורה, אך מכיון שלא קבלתי הזמנה, טענתי כי הדבר בלתי אפשרי. לבסוף השתכנעתי, וחזרתי הביתה לברר את הענין.

"שאלתי את כולם: התקבלה כאן הזמנה מידידנו פלוני? ונענית בשלילה. כשסיפרתי להן שזה עתה נודע לי שהוא מחתן את בנו, אמרה לי נוות ביתי, בהשגה מיוחדת של אישה מישראל: 'האם סבור אתה, ולו לרגע אחד, שיתכן שהוא לא רצה לשלוח לך הזמנה בכוונה תחילה? אין לי ספק שהוא באמת שלח, אלא מחמת שיבושי דואר לא הגיעה הזמנה ליעדה. אני מבקשת ממך שתלכש בגדי שבת ותגיע לירושלים להשתתף בשמחה!'"

"אומר לך את האמת" נענה לעומתו אבי החתן, "גם אם היית נותן לי עתה אלף דולר להוצאות השמחה, לא היית משמח אותי כל כך כמו ששימחת אותי עתה. דע לך שהשתתפותך בשמחתי גרמה ששמחתי תהיה שלמה!" והוא גולל בפניו את קורות הזמנה שנמצאה בבית רק היום בצהרים.

אמנם אי אפשר לומר כאן דברים ברורים, כי הדבר תלוי רבות ברגשות הלב של כל אחד ואחד, אבל יש לדעת, שגם במקרה שלא הגיעה הזמנה לארוע, שעל פי הרגשתנו מתאים שנשתתף בו, צריך כל אחד להשתדל ככל יכולתו להשתתף בשמחה. שיבושי הדואר ידועים לכל, וכל אחד שאי פעם הוצרך להשתמש בשרותיו יודע על כך, לכן חשוב מאוד להעביר על המידות, ולבוא גם ללא הזמנה. ובכלל, הרי יתכן שהוא שלח הזמנה, אלא שאחד הילדים השליכה לגניזה, ושכח מן הענין כולו... וכי יכולים אנו להיות בטוחים שלא אירע דבר כזה?! חשוב כל כך לדון לכף זכות! הרי אינספור סיבות אפשריות לדבר כזה!

עלינו לצאת מן הקטנוניות ומן המחשבות האיטיות, ולנסות ולהתחבר, ולו במעט, לתחושות הזולת, כפי שאמר ה"אמרי חיים" הקדוש. הלא ליבו של אדם שלא שלח הזמנה נשבר בקרבו, ומוטל, איפוא, על הידיד לחשוב עליו מעט. איך יכול הוא לחשוב בשעה כזו על כבוד מדומה, ולא להרגיש את צער חברו?!

כמובן, אם לא ניתן להגיע בפועל לשמחה, אפשר למנות שליח שיתנצל בפני בעל השמחה או להתקשר אליו, אך לא להתעלם, חלילה, בגלל חשבון כזה או אחר.

(מתוך "כבודם של ישראל")

בהיותו אברך צעיר התמנה רבי דוד כהן לשמש כמגיד שיעור בישיבה פלונית. כעבור מספר שנים, בחר בו מרן הגרא"מ שך לכהן כמגיד שיעור ולהרביץ תורה בישיבת חברון. רבי דוד פנה לבית רבינו ושטח בפניו את ספקותיו, וכי הוא חש שתהיה זו כפיות טובה כלפי ראש הישיבה שמינהו בראשונה לכהן כמגיד שיעור בישיבתו

על הכרת הטוב ומידותיו המופלאות של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

אני טובה לכבודו שעל ידיו התיישרה לי הקושיא העצומה בה התקשיתי במסכת חולין!"

ומשפע מצוות תפילין

נכד רבנו, הרב ליפא ישראלזון, מספר: תקופת מה לקראת הגיעו של בני לעול מצוות פניתי לאחד משכני, העוסק במלאכת הקודש של הכנת בתי התפילין, כדי להזמין תפילין בעבורו. כאשר נכנסתי לבית המלאכה ראיתי, כי בעל המקום מתקין בין השאר גם תפילין קטנות מידה. בתחילה סברתי לתומי, כי תפילין זעירות אלו מיועדות עבור אנשים מעדות המזרח, הנוהגים להניח תפילין של רש"י ותפילין דרבנו תם יחדיו, אך בעל המלאכה סיבר את אוזני, ואמר, כי ישנם אנשים רבים מכל העדות, ואף תלמידי בית בריסק, המקפידים להניח דווקא תפילין קטנות כגון אלו, העשויות בחומרות רבות והידורים מיוחדים. למותר לציין כי שווין של תפילין כגון אלו - העשויות מעור בהמה גסה ומכילות פרשיות הכתובות בכתב קטנטן ומהודר - עשוי להגיע לאלפי דולרים.

תוך כדי כך נזכרתי, כי לפני מספר חודשים סח באוזני סבי, שעורו היה צח וחלק, כי תפיליו מחליקות מראשו בעת התפילה ושאל אותי האם ישנה דרך למנוע את הדבר. באותה עת לא היה באמתחתי כל פתרון לבעיה, שהדירה את מנוחתו של מרן, אך כאשר ראיתי את התפילין הקטנות והמהודרות, עלה בדעתי כי הן יכולות לפתור את

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

בעת אשר באים לעמוד על טיב מידותיו המופלאות של רבינו, ניתן לומר, כי היה יחיד בדורו בעוצם מידותיו, וכגודל תורתו כן גודל מידותיו, וכגודל התמדתו בעמלה וביגיעה של תורה, כן גדלותו בהנהגה נכונה. בין שלל מידותיו התרומיות בלטה הקפדתו במידת הכרת הטוב, כפי שניכר הדבר בכל אורחותיו עוד מימי מנעוריו. לאחר הפלגתו עם הוריו לארץ ישראל, החליט רבנו להעניק לרב החובל כאות תודה את שעונו היקר, אותו קיבל כמתנה מזקנו בעל ה'לשם' לרגל הגיעו לגיל מצוות.

עם השנים הלכה מידה נעלה זו והתעצמה בקרבו וניוטה את מהלכיו. בשנת תשמ"ב פנתה קבוצה נכבדה של אברכים מכולל ש"ס צאנז להיבחן בפני רבנו. בראש הקבוצה המובחרת, שנכנסה אל הקודש פנימה, עמד ראש ישיבת צאנז, רבי אליהו שמואל שמרלר, והמעמד כולו התקיים בתמיכתו ובעידודו של כ"ק האדמו"ר בעל ה"שפע חיים" מצאנז ז"ע, שביקש לנטוע באברכים אהבת תורה וריתחא דאורייתא.

לאחר שברך לשלום את הבאים, החל מרן בבחינת האברכים. הדיון התורני הלך והסתעף, כשבעיצומו מעלה רבנו קושיא קשה כבזל, שגררה ויכוח למדני עז ונוקב בין הנוכחים. כשוך הסערה נענה ראש ישיבת צאנז וציין כי סבור הוא שה"ראש יוסף" במסכת חולין בדף פלוני, נוגע כבדרך אגב בקושיא שהועלתה על ידי מרן ומיישב אותה.

פניו של רבנו אורו בחדוותא דשמעתתא, הוא נחפו לעמוד על רגליו ומיהר לגשת לארון הספרים כדי לעיין בספר האמור. במשך מספר רגעים עלעל רבנו בשקיקה בין הדפים עד שלבסוף מצא את מבוקשו. התברר כי מחבר הספר אכן מעלה את קושייתו של רבנו ומיישב אותה בדרך בהירה ונהירה. לא היה קץ לשמחתו של מרן, שהכיר טובה לגרא"ש שמרלר והודה לו במילים חמות ונרגשות, כשבין דבריו הוא מציין כי במשך ארבעים שנה ניקרה קושיא זו בראשו ולא נתנה לו מנוח!

מיני אז, בכל עת שמסר שיעור העוסק במסכת חולין, היה רבנו מצטט את תירוצו של ה"ראש יוסף", כשהוא מפרט כי התקשה בדבר במשך ארבעים שנה עד שאחד מתלמידי החכמים הראה לו את דברי המחבר.

בחלוף כשני עשורים, התקיים במעונו של מרן כינוס מצווה בו השתתפו כמה מגדולי ישראל. כאשר הגרא"ש שמרלר נכנס לבית, פנה אליו מרן, שתירוצו המופלא של בעל ה"ראש יוסף" לא מש מזיכרונו ואמר: "מכיר

העניין, בכך שלא יחליקו מראשו של רבנו בעת התפילה. עליתי לירושלים יחד עם בעל המלאכה, שהציג בפני מרן את התפילין ופירט את החומרות הרבות וההידורים השונים הקיימים בהן. לאחר שהאיש סיים לתאר את טיב התפילין, שאלתי את רבנו האם הוא מעוניין שיכינו בעבורו תפילין כגון אלו, שלא יגלשו מראשו בעת התפילה. מרן השיב בחיוב, וכעבור כחודשיים נשלמה המלאכה והתפילין היו מוכנות.

במאמר המוסגר מן הראוי לציין שתוך כדי המלאכה, כאשר הבאנו בפניו את פרשיות התפילין, שאל רבנו מיהו הסופר שכתב את הפרשיות. ענינו כי הכותב הינו אברך בן עלייה, הלומד בכולל של רבי מיכל פיינשטיין. "ומה הן תוכניותיו לעתיד?" התעניין מרן. "הוא רוצה להיות מגיד שיעור!" נשמעה התשובה שהניחה את דעת רבנו, שהרי אם אלו הן שאיפותיו של האברך, הדבר מגלה כי הוא גברא רבה, וממילא ניתן להיות סמוכים ובטוחים כלי הפרשיות יצאו מתחת ידיו מתוקנות ומהודרות.

עם תום המלאכה, עלנו למעונו של מרן והצגנו בפניו את התפילין המהודרות. רבנו נטל אותן בידי בחרדת קודש ובחן אותן מכל צדדיהן, כשהוא רווה נחת ונמלא שמחה של מצווה. בתחילה סברתי, כי הוא מייעד אותן לתפילין חלופיות, אך לא כן היה הדבר. מרן נטל את תפיליו הישנות, שהיו עשויות בהידורים רבים על פי הנחיותיו המפורטות, הוציא אותן משקית התפילין והניח תחתיהן את התפילין החדשות. ומאותו היום ואילך החל להניח מידי בוקר בתפילת שחרית את התפילין החדשות.

בטרם נטל מרן את התפילין הוא בירר את מחירן. "בחינם אני לא לוקח!" הכריז בתוקף, כמנהגו מקדמת דנא, שלא לקבל כל מתנה או שירות בלא להשליש את תמורתם.

בעל המלאכה, שראה לעצמו זכות וכבוד כאחד, בכך שרבנו מניח את התפילין המהודרות שנעשו על ידיו, החל להתחמק מן העניין באמתלות שונות, כשבין השאר הוא מוסיף וטוען, כי יהודי פלוני ששמע כי מרן הזמין לעצמו תפילין, ביקש ממנו להכין בעבורו תפילין תואמות וזהות, כשהוא משלם את תמורתם של שני זוגות התפילין גם יחד. ברם רבנו סירב ליטול את התפילין בלא תשלום וחזר על פסוקו הקבוע: "בחינם אני לא לוקח!"

בעל המלאכה, שנכח לראות כי לא יעלה בידו לחמוק מקבלת שכר עמלו, נקב בסכום נמוך - כרבע משווין האמיתי של התפילין. מרן שמע את הדברים והבין כי בעל המלאכה אינו מציין את הסכום האמיתי אותו שוות התפילין, אך בליט ברירה שלף צ'ק ממגירתו, מילא את הפרטים והגיש אותו לידי בעל המלאכה, בכדי שיעביר אותו ליהודי האלמוני, שכבר הספיק לשלם את תמורת התפילין.

לאחר שהפקיד את הצ'ק בידי בעל המלאכה, ביקש רבנו להשיב לו טובה על עמלו ואמר: "גם לך מגיע משהו עבור טרחתך הרבה!" האיש שב ואמר, כי כבר קיבל את שכרו ואינו זקוק עוד לדבר, אך משראה כי רבנו עומד על דעתו, אמר בהשלמה: "מבקש אני אם כן מכתב ברכה בכתב ידו של מרן!"

לאחר שבעל המלאכה עזב את הבית, פנה אלי רבנו ואמר: "אינני

רוצה להסתפק בכתבת מכתב בלבד, ברצוני לצרף אליו מתנה נאה! אנא, הבא לי ספר כלשהו כדי שאוכל להעניק אותו כתשורה לבעל המלאכה!"

הצעתי למרן להוסיף למכתב הברכה את שלושת ספריו של סבו, הלא הוא רבי משה אראנר זצ"ל. רבנו קיבל את עצתי, ובשבוע הבא כשבאתי לבקר, קיבל את פני בשמחה ותכף מיהר לשאול: "נו, הבאת את הספרים?!"

לאחר שהנהנתי בראשי לחיוב, בירר מרן אלו תארים ראוי להקדים לשמו של בעל המלאכה, ותכף החל לחבר מכתב תודה, כשבמשך שעה ארוכה הוא כותב, מוחק, מוסיף ומתקן, כדי ליצור נוסח מושלם שיביע את הכרת תודתו והערכתו לאומן שטרך והתקין עבורו את התפילין את המהודרות. בעוד מרן עמל בעריכת נוסח המכתב וליטושו הלכה השעה והתאחרה. "אין לי עוד כח לכתוב את הדברים על גבי הספר עצמו", הפטיר באנחה, "מחר בבוקר לאחר התפילה אעתיק את נוסח המכתב בראש הספר!"

ואכן למחרת בבוקר, עם שובו מהתפילה הסיר מרן את התפילין מראשו, ובטרם הכניס דבר מה לפיו, התיישב להעתיק את המכתב על גבי עמודו הראשון של הספר בכתב ידו הנאה, בעוד אני עומד לצידו נפעם ומשתאה לראות כיצד הוא טורח ומתאמץ את כל כוחותיו כדי להשיב חסד לזולתו ולגמול טובה לאומן, שהתקין בעבורו את התפילין המהודרות.

אחד ממקורבי רבנו היה מסור אליו בכל מאודו ושיעבד את גופו, ליבו ונפשו לכל צרכיו. רבנו רכש לו הכרת הטוב עצומה לאין שיעור ובכל עת השתדל בכל כוחותיו לגמול לו כפל כפליים על טובתו. כשאותו אדם ערך אירוע ציבורי, בתקופה בה מרן כמעט לא יצא את שערי ביתו, קם רבנו ממיטת חוליו כדי להשתתף באירוע ולחלוק כבוד למיטיבו.

כאשר אותו יהודי עמד לחתן את אחד מצאצאיו, הסתגר רבנו בחדרו במשך שעה ארוכה והחל לחשב חשבונות ולהכין גימטריות התואמות לשמם של החתן והכלה. לאחר מכן ישב וכתב צ'ק בסכום עצום של כמה אלפי שקלים, שעלה בגימטריה כשמם של החתן והכלה בתוספת המילים "בניין עדי עד".

באחת ההזדמנויות התבטא רבנו באוזני אחד מצאצאיו ואמר: "בעולם הבא לא אהיה חייב הכרת הטוב לאף אחד - על הכל אני משלם כאן בעולם הזה!"

הכרת הטוב עד היכן

בהיותו אברך צעיר התמנה רבי דוד כהן לשמש כמגיד שיעור בישיבתה פלונית. כעבור מספר שנים, בחר בו מרן הגרא"מ שך לכהן כמגיד שיעור ולהרביץ תורה בישיבת חברון המעטירה. ברם רבי דוד חשש לעזוב את משרתו הנוכחית בישיבה, שראשיה הפצירו בו להישאר על משמרתו.

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א רגיל לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז'. הרב שך נכנס לבית המדרש והסתובב בין הלומדים לחפש מי מהם זקוק לעזרתו, למאור פניו, למילתו הטובה. הוא ניגש לרבי גרשון ושאלו: "צו וועמען קען מען מאכן גוט'ס היינט'?" ["עם מי ניתן להיטיב היום?"]

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

היתה לי פעם היכרות כלשהי עם נהג מונית שבתחילה היה נראה רחוק מהווי תורני, תלוש לגמרי. אך כעבור כמה שנים כשפגשתי בו שוב, היה נראה כמו בן תורה מושלם, גם במראהו החיצוני וגם בשיגו ושיחו המעודן והאיכותי. ניכר עליו כי עבר שינוי מהותי בתפיסת החיים.

התעניינתי אצלו בעדינות: "אפשר לשאול - מה הביא אותך לעשות שינוי כל כך מבורך בחייך?". והוא השיב לי תשובה שהפליאה אותי מאוד: "לפני כמה שנים הוזמנתי לביתכם באחוזת ברכפלד להסיע אישה מבוגרת לירושלים, והיא בדבריה גרמה לי להשתנות בחיי מקצה לקצה".

הבנתי מיד כי כוונתו היא לחמותי, הרבנית הינדה יודלביץ שתחי', אשת מורי חמי הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל, בתו של הגאון הצדיק רבי צבי קופשיץ זצ"ל. אשר ככל הנראה התארחת בביתנו בשבת או בחג, ובסיום האירוח במוצאי שבת הזמנו אותו להסיעה חזרה לביתה בירושלים.

אך עדיין לא הבנתי למה רמזו דבריו, מדוע בגללה השתנו חיי? והוא סיפר לי כך:

כשבאנו לירושלים, לפני שיצאה הרבנית מהמונית ביקשתי ממנה לברכני. היא שאלה אותי: "במה אברך אותך?" ואני השבתי בכמיהה: "שיהיה לי יותר קשר עם הקדוש ברוך הוא! שארגיש יותר מחובר לרוחניות!".

היא השיבה לי דברים נכוחים, אשר חכמת נשים טבועה בהם: "תשמע יקירי! אצל הקדוש ברוך הוא אין משחקים. אם תיתן לו אצבע הוא יתן לך שתי אצבעות. אם תתן לו יד הוא יתן לך שתי ידים. הכל נמדד אצלו לפי הנכונות שלך להשקיע ולהתאמץ, כפי היחס שלך אליו כך הוא מצידו יתן לך בכפל כפליים... אך תחילת העבודה תלויה בך! אין מתנות חינם!".

דבריה חדרו לליבי, וחשבתי עליהם המון. מאז, כל יום התקדמתי מעט, צעד אחר צעד. בשלב הראשון התחלתי להגיע לשיעורי

תורה, שם כיוונו את דרכי כיצד להתחבר ליהדות. עם הזמן הוספת בהדרגה עוד חיזוקים והשתפרויות בקיום התורה ושמירת המצוות, עד שברוך השם הגעתי הלום, להשתייך ללגיטונו של מלך, להיות בן תורה אמיתי לכל דבר.

נקודה זו שהבהירה לו חמותי, כתובה מפורש בגמרא במסכת יומא (לט, א): "תנו רבנן: והתקדשתם והייתם קדושים - אדם מקדש עצמו מעט - מקדשין אותו הרבה, מלמטה - מקדשין אותו מלמעלה".

כלומר, הקשר של היהודי עם הקדושה, הדבקות שלו עם התורה והמצוות, תלויים בראש ובראשונה באדם עצמו! "תחילתו עבודה וסופו גמול, תחילתו השתדלות וסופו מתנה". לפי היחס והכבוד שרוכש האדם כלפיו יתברך כך הוא יקבל חזרה.

ידועה אמרתו של הסבא מסלבודקה, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: "חייל שאינו שואף להיות 'גנרל' לא יצלח גם כחייל פשוט".

זאת אומרת, רמת ההתמודדות של האדם ברוחניות, נמדדת ביחס לעמלו ויגיעתו, וכך גם רמת השפעת הסייעתא דשמיא שמושפעת עליו, הצלחתו ושגשוגו הרוחני, נמדדים לפי יחס ההשקעה שלו.

הגאון הצדיק רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א, משגיח ישיבת 'קול תורה', רגיל למסור בשם רבו המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, כי העבודה שלנו בעקבתא דמשיחא היא

לעשות את ההתחלות בכל פרט ופרט מחיובי התורה והמצוות, ולא להצטמצם בעבודה רוחנית רק בדברים מסויימים.

המשגיח זצ"ל הסביר זאת כך: הרי בין כך ובין כך לשלימות מוחלטת אין האדם מסוגל להגיע, אך לאחר שהאדם מתחיל ועושה השתדלות מצידו כבר אין שום יכולת ומושג לתאר כמה הוא זוכה ועד להיכן הוא מסוגל להגיע מכח הסייעתא דשמיא שמושפעת עליו מלמעלה. לכן כדאי להתחיל בכל חיובי העבודה לפחות את ההתחלה, כדי שתהיה לכל הפחות שייכות של מחשבה והתעוררות קצת למעשה, ואם הזמן יצליח בסייעתא דשמיא גם להשתלם ברמה גבוהה יותר.

זוהי הדרך להגיע למעלת הקדושה; להתחיל! להראות את אות הרצון! לעשות את הפסיעה הראשונה! מכאן והילך כבר זוכים לכל השאר כמתנת שמים!

ככל שהאדם מתנשא ומתרומם יותר, פחות רדוף אחר ענייני הגשמיים, כובש את מידותיו, זוכה את רצונותיו, ממילא גם התחשבותו באחרים ובצרכם מתרחבת ונעשית מופלאה ומורגשת יותר, ורבו העובדות בזה.

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א רגיל לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז', בשלהי שנת תשי"ב. הרב שך נכנס לבית המדרש והסתובב בין הלומדים לחפש מי מהם זקוק לעזרתו, למאור פניו, למילתו הטובה.

הוא ניגש לרבי גרשון ושאלו: "צו וועמען קען מען מאכן גוט'ס היינט?" ["עם מי ניתן להיטיב היום?"]. עד שראה בחור שלא שרוי בשמחה, ומיד נכנס עמו לשיחה בלימוד במשך זמן מרובה על מנת לעודדו.

"נקודה זו אמור כל ראש ישיבה לדעת", תמיד מוסיף רבי גרשון לומר, "כי עיקר תפקידו להיטיב עם התלמידים, לגדלם ולטפחם".

שמעתי מנכדו של דודי עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, כי פעם העיז ושאל את סבו, הרי אתם לומדים כל הזמן ללא הפוגה והרף, במה נוטלים אתם איפוא חלק בעזרה בבית לקראת חג הפסח הקרב ובא?

השיבו הרב אלישיב: "כל השנה אני לומד עם ניגון מסויים, אולם בערב פסח אני לומד עם ניגון אחר, ניגון מיוחד של ליל הסדר. על ידי זה אני מכניס את כל הבית והילדים לאוירה של פסח...".

הרב אלישיב הוסיף ואמר: "הרבנית אמרה לי לא אחת כי זה באמת מאד עוזר לה, היא מרגישה בזה שאני נושא עימה בעול...".

הרגישות הכה מופלאה הזאת, הנובעת מנימים דקים בנפש, שמורה לגדולי עולם, אלו שלבם התרחב עד קצה היכולת, שברו את מידותיהם וביטלו יישותם. רק הם מסוגלים להבין רגש דק כזה לגרום על ידי הלימוד לאוירה נעימה יותר בערב פסח!

הרב הגאון רבי נתן שרון שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי דוב

יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', מספר כי פעם הלך עם חותנו ברחוב הליכה די מהירה. לפתע האיט המשגיח את צעדיו וביקש אף ממנו להאיט, בהסבירו: "סמוך אלינו חולף כעת אדם הסובל ברגליו, ואם נחלוף לידו במהירות ידגיש הדבר את מוגבלותו, ובודאי לא יחוש בנוח מכך...".

עובדות אלו ממחישים בפנינו, כי ככל שהאישיות באדם גדולה ומרוממת יותר, היא מתנתקת יותר ויותר מצרכיו האישיים, ורגישויותיו מופנות כלפי הזולת.

אסיים בסיפור מופלא, ממש בלתי יאמן, שסיפר הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, בשם אחד מקרוביו שנכח בשעת מעשה. סיפור שידגים לנו כיצד הקדישו גדולי ישראל את כל יישותם למען הזולת:

היה זה בשנותיה הראשונות של ישיבת 'בית מאיר' בבני-ברק, אחד התלמידים נזקק פעם לצאת מהישיבה בשעות הצהריים לסדר מספר סידורים בעיר. בדרכו עבר סמוך לאתר בניה, ולתדהמתו ראה שם את מרן ה'סטייפלער' זצ"ל עומד סמוך לאחת הקירות, ומחזיק בשארית כוחותיו באבן הקבועה בקיר.

הוא ניגש אל ה'סטייפלער' ושאלו בחרדה: "מה מעשיו של רבינו כאן? מדוע תעמדו כאן כחום היום כאחרון הפועלים?"

וה'סטייפלער' השיבו בנינוחות ובפשטות: "עברתי כאן לפני דקות אחדות, ואחד הפועלים היהודים פנה אלי ואמר לי כי הוא מוכרח לגשת לחנות הסמוכה לכמה רגעים, והיות שכעת הניח אבן גדולה על מלט רטוב, הוא חושש כי האבן תיפול. הוא ביקש אם אהיה מוכן לעמוד כאן במקומו לשמור על האבן עד שישוב... פניתי כה וכה וראיתי כי אין איש, וחככתי בדעתי כי כיון שזוהי מצות חסד שאי אפשר לעשותה כעת על ידי אחרים הנני מחוייב בה. נכנסתי איפוא לכאן לקיימה בהידור".

הבחור שיער כי ודאי הפועל היהודי לא העלה בדעתו כי האיש ממנו ביקש לשמור על האבן אינו אחר מאשר אחד מגדולי הדור, אשר רבים משחרים לפתחו. אולם עדיין היה נסער, כיצד מעיז עובד בניה זוטר להטריח כך יהודי מבוגר, לשמור על אבן באתר בניה, ועוד אבן כה גדולה וכבדה.

הוא ניגש אל החנות הסמוכה, היכן שהצביע ה'סטייפלער' כי לשם הוא נכנס, והוא אכן פגש בפועל הסועד את ארוחת הצהרים ברחבות ובסבלנות, כמי שסבור באוליותו - כי לא יקרה דבר אם הזקן ההוא יעמוד בינתיים וישמור...

הוא הרעים עליו בקולו: "איזו עזות פנים וחוצפה! האינך מתבייש? אתה יודע את מי הטרחת שם לעמוד במקומך? יהודי תלמיד חכם מופלג! וכי בשביל שהינך מעוניין לאכול תרשה לעצמך להטריח יהודי כה מבוגר? זהו דור עקבתא דמשיחא כפשוטו?"

מיד רץ הבחור חזרה אל אתר הבניה, וביקש מ'הסטייפלער' לשוב למשמרתו. הן זקן הוא ואינו לפי כבודו, מה גם שכל רגע מעיתותיו מנוצלות עד תום לתורה ועבודת השם, וביקש לעמוד במקומו לשמור על האבן הכבדה עד שובו של הפועל...

זהו מושגים של ביטול העצמיות ברמה הגבוהה ביותר. של

היו אנשים מסוימים בעיר שרדפו את אאמו"ר בענין המקוואות שלא נהג כמותם. אאמו"ר היה מאוד כאוב מכך. באותה תקופה אמר לי אאמו"ר שלשבת קודש הוא רוצה לנסוע לשבות בבית חלקיה כדי לנוח קצת ולברוח מהסערה שעוררו גורמים שונים כנגדו

הגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א מספר על אצילותו ומידותיו התרומיות של אביו בעל ה'שבט הלוי' זיע"א

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

מעביר על מידותיו

אצילותו ומידותיו התרומיות, הן הן שעמדו לו כנראה ומכוחם זכה להנהיג ולהורות את ישראל תורה והוראה. הוא היה סבלן, טוב לב ומעביר על מידותיו, מאלו שאמרו עליהם חז"ל (שבת ס"ח) "הנעלבין ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", וממש עד ימיו האחרונים אחרי שכבר היה מוכר כרבן של ישראל, כאשר אי מי פגע בכבודו האישי, כשהדבר לא נגע לכבוד התורה או לציות לקול דברי חכמים, היה מעביר על מידותיו באופן מבהיל. וכנראה שזה מה שעמד לו לזכות להנהיג את ישראל.

מוחל על עלבונו

מעולם לא דיבר ולא ראה רע באיש מישראל. גם אם היו שהשפילו אותו או ביזו את כבודו, מעולם לא השיב ולא נטר להם דבר. הוא מעולם לא ראה לנכון לבקר את הזולת על מעשיו. ובמקרים בהם ראה לנכון להעיר לאי מי על התנהגותו, הרי שהדבר נעשה מתוך אהבה ודאגה ולא חלילה מתוך זלזול והקפדה.

אהבתו לישראל חצתה חוגים ועדות. זכורני, בימים מקדם לפני עשרות בשנים בעת קריאת התורה. צווח מאן דהוא בצעקות נוראות וקריאות גנאי נגד אאמו"ר ה' ירחם, דברים שבלתי ניתן להעלותם עלי גליון כלל. אולם אאמו"ר עמד ושתק ולא ענה דבר וחצי דבר, כך התנהג כל שנותיו בהבלגה מדהימה בכל זמן ומצב.

אספר בזה עובדה נוספת. בזמנו, לפני הרבה שנים היו אנשים מסוימים בב"ב שרדפו את אאמו"ר בענין המקוואות שלא נהג כמותם. אאמו"ר היה מאוד כאוב מכך. באותה תקופה אמר לי אאמו"ר שלשבת קודש הוא רוצה לנסוע לשבות בבית חלקיה כדי לנוח קצת ולברוח מהסערה שעוררו גורמים שונים כנגדו.

באותה שבת בעת רעווא דרעוין, התבטא הרה"ק ה"אמרי חיים"

מויז'ניץ זי"ע בחריפות יתר ויצא בקול חוצב כנגד אותם שפגעו באאמו"ר, כדברי קודשו אמר: היתכן שיהודים חרדים יפגעו בגדול בתורה כהרב וואזנר המוסר נפשו כל ימיו למען התורה הקדושה בב"ב. וממש יצא מגדרו בדיבורים לא שגרתיים במשאו הנלהב. למרות שבדרך כלל לא היה מדבר בסגנון זה, וכפי הידוע מאהבתו היוקדת לישראל.

זכורני שבמוצ"ש כאשר שמע אאמו"ר על המחאה של ה"אמרי חיים" שיצא להגן על כבודו, אמר לי אאמו"ר שהוא רוצה ללכת לבקרו ולהודות לו על מחאתו.

ואכן הלכנו יחדיו במוצ"ש לשיכון ויז'ניץ, נכנסנו לחדרו, והנה להפתעתנו ראינו ש"האמרי חיים" יושב יחד עם בנו הרה"ק "הישועות משה" זי"ע שאז כיהן כמרא דאתרא של שיכון ויז'ניץ ויחד עסקו בלימוד שו"ע הלכות מקוואות ללבן את העניין שעל זה היתה המחאה הגדולה. אאמו"ר התיישב על ידו לדון עמם ביחד על כך.

אאמו"ר אף הוקיר והעריך יהודים יראי ה' מכל החוגים ממש. מעולם לא בדק בציציותיו של פלוני לאיזה חוג הוא שייך. כולם היו שווים בעיניו לטובה ולברכה מבלי להעדיף חלילה חוג אחד על משנהו, וכך שינן באוזניו תמיד שחלילה להפלות יהודי באשר הוא.

(דבר רבני')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

בשמחת מצוה אחת, תוך כדי שהמלצר חילק את המנה הראשונה מעדה ידו וכלי עם רוטב נשפך על בגדו של ראש הישיבה. כמובן שהמלצר נתקף בבושה עצומה שגרם לרבינו דבר כזה ולא מצא את המילים לבקש את סליחתו. רבינו הפך את המצב, הוא החל מיד לומר לו שהוא זה שהכשילו בלי משים והחל מבקש את "סליחתו" על כך...

על זהירותו המופלגת בבין אדם לחבירו של הגר"ח פ"ש יינברג זצוק"ל

"ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר ט"ז, ט"ו)

דבר", והוסיף בבדיחותא, "לא משנה מה עם הראש, העיקר מה שיש בפנים". באותה תקופה כאשר באו לספר את שיער ראשו ביקש להימנע, הם התפלאו למה לא יסתפר כהרגלו, אך אותו מקורב הבין היטב, הוא חשש שמא תתגלה המכה ואותו תלמיד יתבייש על שגרם כזאת לרבו, לכן נמנע מלהסתפר עד שהמכה חלפה.

מדוע הסתיר את עניבתו

עד כמה היתה לו רגישות אפילו לחשש צער קטן של הזולת, פעם נזקק לחבוש פלסטר על אצבעו ובאותו זמן כובד בסנדקאות, קודם שנסע לברית ביקש להוריד שמא זה יהיה מאוס בעיני בעל הברית. כמו כן כאשר נכנס לחתונות בבית אדמו"רים ומשפחות חסידיות היה מכניס העניבה מתחת לטלית קטן, כדי לכבד את מנהגם ולהיות כמה שפחות שונה מהם.

פעם ניגש אדם בטעות לעמוד התפילה של הישיבה להתפלל, זאת מחוסר ידיעה שרבינו מקפיד להתפלל את כל התפילות בעצמו לפני העמוד. רבינו ביקש להניח לו שלא יפגע.

נכנס אדם והציג עצמו שהוא תלמיד ותיק מימים ימימה. רבינו לא זכרו וכנראה חשש שיפגע ולכן החל להתנצל וסיפר שהחליף כמה פעמים משקפיים וחוש הראיה לא במיטבו, והכל כדי שהלה לא יפגע. מהאי טעמא לא סבל שיחכו לו, בביתו היתה הדלת פתוחה בכל שעות היממה ואילו כאשר היה מאן דהו נוקש על דלת חדרו בישיבה ביקש לפתוח לו מיד, ואפילו שעסק אז בענייניו הפרטיים.

(מגדלתו ומרוממתו')

בפסקי ההלכה שלו נתן דגש חזק ל'בין אדם לחבירו', וכמה פעמים כאשר פסק הלכות שיכולות לגרום צער לזולת, לא אחת היה דואג להסביר מלבד הפסק, איך לנהוג בעדינות שלא יגרם כתוצאה מהפסק צער או עכ"פ לצמצמו. הג"ר שמואל רוזנגרטן ראש ישיבת בעלזא סיפר שפעם שאל שאלה מסוימת ורבינו ענה את שענה והדגיש שפסק הלכה זה שהוא פוסק לו, הוא בתנאי שלא יגרם מזה צער לזולת, אך בהלכה זו, הדין ישתנה אם זה יגרום צער. דוגמא נוספת, כאשר היה עונה לגבי איסור רחצה בתשעת הימים היה מדגיש לשואלים שלמרות שבדרך כלל אין להתרחץ, יש להקפיד שלא לצער הרבים בריח בלתי נעים, כגון על ידי פיזור ריח נעים וכדו'.

להפוך מידת הדין לרחמים

כמה פעמים ארע שגרמו לו נזק ונזהר שלא ירגישו בזה שהכאיבו והזיקו לו. בשמחת מצוה אחת, תוך כדי שהמלצר חילק את המנה הראשונה מעדה ידו וכלי עם רוטב נשפך על בגדו של ראש הישיבה. כמובן שהמלצר נתקף בבושה עצומה שגרם לרבינו דבר כזה ולא מצא את המילים לבקש את סליחתו. רבינו הפך את המצב, הוא החל מיד לומר לו שהוא זה שהכשילו בלי משים והחל מבקש את "סליחתו" על כך, ולא נתקרה דעתו בפיוסו, עד שכמה פעמים במהלך השמחה קרא לו וביקש את סליחתו המפורשת.

בערוב ימיו, כאשר היו מעלים אותו בכיסא, ארע שתוך כדי שהעלו אותו נתקעו אצבעותיו והמשיכו לעלות תוך שאצבעותיו נתונים במעקה עד ששמו לב. מיד בקשו סליחה ורבינו פטרם בחיך ואמירה שכלום לא קרה. מספר אחד מבני הבית, כל עוד היו הבחורים שהעלוהו בבית נראה היה שכלום לא קרה. ברגע שעזבו החל מביט על היד שנפגעה, ולפתע ניכר היה שהוא כאוב.

עד היכן הגיעו הדברים, סיפר תלמיד שהיה יחד עם רבינו בחדרו בישיבה, וכאשר רבינו נעמד ממקומו, סבר התלמיד שקם ללכת ולכן הזיז ממנו את הכסא מאחוריו, רבינו לא הבחין בכך ושב להתיישב, ונפל... כשקם והתיישב על כסאו, הבין את הרגשתו הנוראה של התלמיד וקרא מיד לעברו, "הכל משמים, לא קרה לי ב"ה שום

"הנה אני ורבי גרשון משמשים כראשי ישיבה בפוניבז' כבר קרוב לשבעים שנה. ואני אומר לכם רבותי: מעולם! מעולם! לא היה ביננו שום סרך של קטטה, מריבה, כעס או קנאה. תמיד היו בינינו אהבה ואחוזה, שלום ורעות. אדרבה, תמיד היתה הקנאה של האחד לא מהשני אלא בשביל השני. כל אחד מאתנו רוצה ומקווה לראות אך את טובו, גודלו וכבודו של השני"

על הקשר המיוחד השורר עשרות בשנים, בין הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א לידידו הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א

"כָּל נְשִׂאֵיהֶם מְטָה לְנִשְׂיָא אֶחָד מְטָה לְנִשְׂיָא אֶחָד" (במדבר י"ז, כ"א)

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, הערכה והקשר העז השורר עשרות בשנים, בין מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, לידידו ורעו מרן ראש הישיבה, הגרב"ד פוברסקי שליט"א. לאחרונה נוהג רבי ברוך דוב לומר בהזדמנויות שונות, לפני מרביצי תורה וראשי ישיבות: "הנה אני ורבי גרשון משמשים כראשי ישיבה בפוניבז' כבר קרוב לשבעים שנה. ואני אומר לכם רבותי: מעולם! מעולם! לא היה ביננו שום סרך של קטטה, מריבה, כעס או קנאה. תמיד היו בינינו אהבה ואחוזה, שלום ורעות. אדרבה, תמיד היתה הקנאה של האחד לא מהשני אלא בשביל השני. כל אחד מאתנו רוצה ומקווה לראות אך את טובו, גודלו וכבודו של השני". ובכינוס 'לב שומע' (שנת תשע"ח) אמר זאת רבי ברוך דוב ברבים והוסיף במתיקות: "אתם רואים אותי ואת רבי גרשון, תוכלו ללמוד מאתנו שזה אפשרי. יכולים לשמש עשרות שנים שני ראשי ישיבות בשיבה אחת, ולחיות בשלום ובשלוה. הנה הראיה שזה אפשרי".

בעבר, כשמרן שליט"א ניא את עדיין לסדר חופה וקידושין בחופות תלמידיו, היה מפנה את התלמידים לכבד בכבוד זה את רבי ברוך דוב. פעם גם טען מרן שליט"א בענווה כהתחמקות, כי יש לו קושי בחיתוך הדיבור, ובשביל ברכות בחופה ראוי דיבור חד יותר.

לפני כשש עשרה שנים חדל מרן שליט"א מלסדר קידושין לחלוטין, גם לא אצל בני משפחתו וצאצאיו. לא ידועה הסיבה הברורה לכך, אבל רווחת השמועה כי מאז שאירע מקרה מסוים, החל להימנע לחלוטין לסדר יותר חופה וקידושין אצל תלמידיו. היה זה כאשר פנה אליו תלמיד מהישיבה, שנמנה על מקורביו, וביקש לסדר עבורו חופה וקידושין. כדרכו הפנה אותו מרן שליט"א לרבי ברוך דוב. אותו תלמיד ביקש לדלג על הוויכוח ואי הנוחות, נקט בדרך הרמאות, ואמר למרן שליט"א כי בירר ושמע שרבי ברוך דוב אינו פנוי באותו ערב. כעבור ימים ספורים הזדעזע מרן שליט"א לשמוע כי היתה כאן רמאות, וכיון שחשש שמא במידה כלשהי, נגרם כאן סרך פגיעה בכבוד תורתו של רבי ברוך דוב, גמר בליבו החלטה לא לסדר יותר קידושין לשום תלמיד. מאז ועד היום, למעלה משש

עשרה שנה.

בשנת תשנ"ז הגיע אחד מתלמידיו הקרובים, להזמינו לשמחת נישואין שתתקיים בירושלים, והציע מרן שליט"א בפניו כל מיני רעיונות משונים, כגון שיבוא קודם החופה, ויסע חזרה לבני-ברק עוד קודם החופה וכדומה. אמר לו התלמיד בחיך: "אם כן אצטרך לקרוא לבני 'חופים' על שלא ראה בחופתי". התלמיד ניסה בכך לנסות ולהבין, מדוע מרן שליט"א עושה כל מיני טעדיקי לבוא לחתונה ולא לחופה? השיבו מרן שליט"א: "נו, בסדר אבוא לחופה, אבל בתנאי קודם למעשה, שאת הברכה אחריתא תכבדו את רבי בערל...". החתן שאל: "אבל ראש הישיבה יותר מבוגר?". הוא השיב: "אבל הוא רבו מובהק. ואם תתחכם ותקרא לי, אני לא אעלה!..."

בימי השבעה על אחיו רבי יעקב זצ"ל, ביקש מרן שליט"א מעמיתו בראשות הישיבה, הגרב"ד שליט"א, למלא את מקומו באמירת השיעורים. הגרב"ד שליט"א, אשר נפשו קשורה בנפשו של מרן שליט"א, הוא גם גדול המבינים בתורת הישיבה של מרן שליט"א, והבין לרוחו, בשל כך השאיל הגרב"ד את מחברות שיעוריו של מרן שליט"א, ומסר מתוכן. הוא הבין כי אם הוא ממלא מקום - עליו למסור שיעורים ברוחו וצביונו של המרא דאתרא של השיעור! אחיינו של מרן שליט"א, הגאון רבי ברוך דוב דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'אורחות תורה', מספר כי פעם נסע במונית בצוותא עם

אותנו הרבנית בחום ובלבביות ורצתה שיהיה לנו נעים ושנרגיש 'היימיש', אך מרבי גרשון עצמו תמיד פחדתי. רבי גרשון זה בשביל לדבר בלימוד, לא בשביל לשבת בביקורים. יש לי פחד ממנו".

לפני שנים אחדות אמר מרן הגרב"ד שליט"א, בדרשתו באחת השמחות, כי לא ראה מימיו אישיות כה מיוחדת ומרוממת כמו אביו של מרן שליט"א, רבי צבי יהודה זצ"ל. והוסיף: "אצל בניו רבי גרשון ורבי יעקב רואים כמעין זה, כזו נקיות! היכן מוצאים דבר כזה?".

מספר הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א, כי פעם הגיע לשיבה הקדושה לשמוע את שיעורו של מרן שליט"א במסגרת 'ירחי-כלה', וכשעלה במדרגות השיבה פגש בו מרן שליט"א ושאלו: "מה אתה עושה כאן?", נענה רבי חיים מאיר שבא כדי לשמוע את השיעור של ראש השיבה, אמר לו מרן שליט"א בביטול: "ממני אין לך מה לשמוע, תבוא מחר לשיעור של רבי בערל, אז יהא לך מה לשמוע".

אחד התלמידים מספר לנו, כי נקרא אל מרן שליט"א בימי בין הזמנים, ומרן ביקשו לדאוג לכך שהחזן בשיבה לא ימתין לו לחזרת הש"צ. התלמיד שאל מדוע? ומרן שליט"א השיב: "דבר ראשון, זה עושה לי לחץ. דבר שני, הרי מעולם לא חיכו לי. פעם היו מחכים לרב מפוניבז', לרבי שמואל רוזובסקי, הרב שך, רבי דוד, היום שיחכו לרבי בערל...".

(אדיר במלוכה)

ראשי השיבה, מרן שליט"א ורבי ברוך דוב פוברסקי בפתח תקוה. בדרך שאל הגרב"ד פוברסקי את מרן שליט"א שאלה גאונית, על הסוגיא שנלמדה בישיבה. מרן שליט"א חשב קמעא, ואמר שני מהלכים שניתן להגיד בסוגיא וליישב בהן את הקושיא. לאחר שיצאו מהמונית אמר הגרב"ד פוברסקי להגרב"ד דיסקין: "שמעת מה שרבי גרשון אמר? זה מוראדיק התירוצים שלו!".

לאחר ימים אחדים, רבי ברוך דוב דיסקין אמר לאחד מידידיו, את תורף הקושיא ששמע את הגרב"ד פוברסקי שואל את מרן שליט"א ואת התירוצים הנפלאים שהשיב לו עליה. אותו ידיד ניסה לאחר כחודש לעשות ניסיון כל שהוא. הוא פנה למרן שליט"א ושאל את אותה שאלה וציפה כי מרן שליט"א ישיב לו את אותם תירוצים, אך מרן שליט"א הגיב: "זה באמת קושיא. צריך עיון".

ניגש מאן דהו למרן שליט"א ושאלו: "הרי לרבי בערל ראש השיבה, השיב תירוצים נכוחים על הקושיא ההיא? ומדוע לשואל השני אמר שזו קושיא?". השיב מרן שליט"א: "רבי בערל זה משהו אחר לגמרי, הוא כבר למד את הסוגיא הרבה פעמים, הוא מכיר את הסוגיא היטב על בוריה, אם הוא שואל כזאת שאלה הוא צריך לקבל תירוץ. אבל בחור שלומד עכשיו את הסוגיא פעם ראשונה, מותר לו להישאר בקושיא, הוא לא מוכרח לקבל תירוץ על כל קושיא, אדרבה, יהיה לו על מה לחשוב מעט בדרך, לפני השינה, בחדר אוכל...".

מעין זה סיפר גם הגאון רבי משה דוד ליפקוביץ שליט"א, שכאשר נסע מרן שליט"א בחברת ראשי השיבה להנחת אבן הפינה לשיבת 'גרודנא' באשדוד, במהלך הנסיעה הציג מרן ראש השיבה הגאון רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל, שאלה בפני מרן שליט"א, ומרן שליט"א השיבו בטוב טעם ודעת. למחרת הלך אחד הבחורים לשאול את מרן שליט"א את אותה השאלה, ואמר לו מרן שליט"א: "אָ גוטע קשיא, צריך לחשוב על תשובה". הבחור הרהיב עוז ושאל את מרן שליט"א: "הרי יש לכם תשובה ערוכה על כך". "אמת", השיב מרן שליט"א, "אך התשובה מיועדת עבורי, אך לבחורים לא אמור להיות להם תשובה. או שהם יתעוררו לה לבד, ואז זה מצויין, אך גם אם לא, שום דבר לא יקרה אם הם יהיו מעט טרודים בה".

הגאון רבי בנימין פוברסקי שליט"א, שמע מאביו מרן הגרב"ד שליט"א: "הייתי בא הרבה לביתו של רבי גרשון, ואמנם תמיד קיבלה

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

פעם עברתי ליד התא שלהם ושמעתי אותם שרים בשמחה פנימית מיוחדת. זה כבר היה נשגב מבינתי, לשמחה זו מה היא עושה? כולנו היינו בדיכאון כה עמוק והם שמחים!?

השופט שקבע ל'תלמיד חכם' פנסיה קבועה לכל החיים

ובאמת בלוחות השניות, אחר שכבר חטאו בעגל וירדו מדרגת 'גן עדן', הם כבר לא הקדימו 'נעשה' ל'נשמע' אלא אמרו (דברים ה כד): "וְאֵת תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר יִדְבֹר ה' אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ".

את הסיפור הבא סיפר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל מפי גר צדק שסיפר על קורותיו לפני גירותו.

'בעבר שירתתי כחייל במלחמת העולם השנייה, ונפצעתי קשה מרסיס שפגע בראשי. לאחר החלמתי נקבעו לי אחוזי נכות, שבגינם זכיתי לפנסיה קבועה גם אחרי סיום שירותי בצבא.

מידי חצי שנה היה עלי לעמוד לפני וועדה רפואית ולהיבדק אם אכן נכותי נמשכת, והמשך שילומי כספי הפנסיה היה תלוי בהחלטת הוועדה.

במהלך השנים הכרתי את בוראי והחלטתי לנטוש את הבלי ואלילי העבודה זרה ולהתגייר. מאושר מאוד הייתי מאז הצטרפתי לאור היהדות, ואט אט התקדמתי בידיעת התורה ובקיום מצוות, עד שעברתי ללמוד בישיבה. עליתי והתעליתי בלימודי הגמרא, וזה היה כל עולמי.

גם מצבי הבריאותי השתנה ללא הכר והבראתי מנכותי כמעט לחלוטין. זו הסיבה שכשעמדתי שוב לפני הוועדה הרפואית, כבר לא ראו צורך לאשר את המשך הפנסיה, שהרי אני בריא ויכול לעבוד לפרנסתי.

הרב ישראל ליוש

"אני חלקה ונחלתה בתוך בני ישראל" (במדבר י"ח, כ')

מפורסמים דברי הרמב"ם בסוף הל' שמיטה ויובל:

"וְלָמָּה לֹא זָכָה לְוַי בְּנַחֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְבִזְתָּה עִם אַחֲיוּ, מִפְּנֵי שֶׁהִבְדִּיל לְעַבְד אֶת ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְהוֹרוֹת דְּרָכָיו הַיְשָׁרִים וּמִשְׁפָּטָיו הַצְּדִיקִים לְרַבִּים..."

וְלֹא שִׁבֵּט לְוַי בְּלִבָּד, אֲלֵא כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִכָּל בָּאֵי הָעוֹלָם אֲשֶׁר נִדְבָה רִחוֹ אוֹתוֹ וְהִבִּינּוּ מִדַּעַו לְהַבְדִּיל לְעַמּוֹד לְפָנָיו ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְעַבְדוֹ לְדַעַה אֶת ה' וְהִלֵּךְ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁעָשְׂהוּ הָאֱלֹקִים וּפְרָק מֵעַל צְנֹאָרוֹ עַל הַחֲשֻׁבּוֹנוֹת הַרְבִּים אֲשֶׁר בָּקְשׁוּ בְּנֵי הָאָדָם, הֲרִי זֶה נִתְקַדֵּשׁ קִדְשׁ קִדְשֵׁים וַיְהִי ה' חֵלְקוֹ וְנַחֲלָתוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים וַיִּזְכֶּה לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה דָּבָר הַמְּסַפֵּיק לוֹ כְּמוֹ שֶׁזָּכָה לְכַהֲנִים לְלוֹוִים. הֲרִי דָוִד עָלָיו הַשְּׁלוֹם אֹמֵר ה' מִנֵּת חֵלְקִי וְכוּסִי אֶתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי".

הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א מטעים בספרו 'מי זהב' את דברי הרמב"ם, שורש מדרגת הלויים והכהנים שמכוחו הם זכו להבטחה כה גדולה 'אני חלקך ונחלתך...', הוא משום שהם לא חטאו בחטא העגל, ובכך הם נשארו במדרגת אדם הראשון בגן עדן קודם החטא, שלא הוצרך לאכול לחם בזיעת אפנו. כי הרי חובת האדם להשתדל לדאוג בעצמו למאכלו, חלה כעונש על חטא אדם הראשון. וכשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמת הנחש וחזרו למדרגת אדם הראשון קודם החטא, כפי שנאמר על אותה שעה: 'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עלין כולכם'. אלא שכשעם ישראל חטאו בעגל, הם נתלכלכו שוב בזוהמת הנחש וחזרו למדרגת אדם הראשון אחר החטא, ושוב הם צריכים לאכול לחם בזיעת אפם.

נמצא שבט לוי שלא חטאו בעגל, נשארו כפי שהיו בשעת קבלת התורה, נקיים מזוהמת הנחש, זכים וטהורים כבגן עדן, כאדם הראשון קודם החטא, שלא נזקק לזיעת אפנו כדי לאכול לחם. אף שבט לוי אינם זקוקים להשתדל כדי להשיג את מנת לחמם, ה' הוא חלקם ונחלתם.

והדברים מדויקים בלשון הרמב"ם - מוסיף הרב גולדווסר, כי כשהוא מדבר אודות מי שנדבה רוחו להיות כשבט לוי, הוא אומר: 'אשר נדבה רוחו... לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו, לדעה את ה'...', הקדים 'נעשה' ל'נשמע', קודם 'לשרתו ולעבדו', ואח"כ 'לדעה את ה'', כי שבט לוי והמתנדבים להיות כמותם, לעולם יעמדו בדרגת ישראל כשאמרו 'נעשה ונשמע'.

רוב משרתי הצוללת היו שבורים ורצוצים מכך, ותפקידי כמפקד היה להעלות להם את מצב הרוח. פעם בשירה, ופעם בדברי בידור בעלמא. אלא שיחד איתנו שירתו שלושה יהודים, והם תמיד היו שמחים. הם לא היו זקוקים לעזרים חיצוניים כדי שיפיגו את מועקתם מהשהייה הארוכה מתחת לפני המים. רוגע ושלווה היו נסוכים תמיד על פניהם.

פעם עברתי ליד התא שלהם ושמעתי אותם שרים בשמחה פנימית מיוחדת. זאת כבר היה נשגב מבינתי, לשמחה זו מה היא עושה? כולנו היינו בדיכאון כה עמוק, והם שמחים!?

נכנסתי לחדרם וראיתי שהם יושבים כשעל שולחנם ספרים פתוחים, ולשאלתי מה מעשיהם?, הם הסבירו לי שהם לומדים תורה ולומדים להיות 'תלמידי חכמים!'

השופט סיים את סיפורו וקבע: 'כיון שנפצעת בשירותך הצבאי, וכרגע אתה לומד להיות 'תלמיד חכם', אני מאשר לך פנסיה קבועה לכל החיים!'

הן הן דברי הרמב"ם, מי שנדבה רוחו והבינו מדעו להיבדל ולהיות כשבט לוי המשרתים לפני ה', ה' הוא נחלתו, וישלח לו את פרנסתו מן השמיים, ויוכל להמשיך לשקוד על התרה בהשקט ובטחה.

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

לא ידעתי את נפשי מצער על החלטת הוועדה, הרי בזכות כספי הפנסיה יכולתי לשבת וללמוד באין מפריע, מה אעשה עתה? מאין תבוא הפנסיה ואוכל להמשיך לשקוד על התורה שכה אהובה עלי? החלטתי לערער על החלטת הוועדה. נשלחתי מוועדה רפואית אחת לחברתה, הגשתי ערעור ועוד ערעור, עד שהגעתי לבית משפט צבאי - הערכאה הגבוהה ביותר בענין זה.

השופט הצבאי שאל אותי: 'הרי עמדת בפני כל הוועדות הרפואיות האפשריות, וכולן טענו כי אתה בריא וכשיר לעבודה, אם כן, באיזו עילה אתה מבקש את המשך שילומי כספי הפנסיה?'

נאלמתי דום ולא ידעתי מה לענות, ואז החלטתי לומר לו בעוז את כל האמת: 'אינני עובד ואין לי פרנסה!'

'ובכל אופן ממה אתה חיי' - שאל השופט. 'אני לומד בישיבה! - עניתי בפשטות

'מה אתה לומד שם?' - הוסיף השופט לשאול. 'אני לומד תורה! - עניתי

'מה זו תורה?' - התעניין השופט. 'אני לומד להיות תלמיד חכם! - עניתי בשלווה

ברגע זה אורו עיני השופט ואמר: 'תלמיד חכם!! אספר לך סיפור: בימי המלחמה שירתתי כמפקד צוללת. שנה שלמה היינו מתחת למים, ולפי ההוראות שקיבלנו לא יכולנו לעלות מעל פני המים.

המשך מעמוד 4 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

הפעלתי לבדי בעצמי את שרירי היד, והפעלתם החוזרת ונשנית החזירה להם את כוחם ואת גמישותם עד ששבה היד לנוע כבראשונה.

התברר אפוא, שהקרבת ידו של האח אל ידי הספיקה בפני עצמה לנטוע בי את תחושת התמיכה ואת הכוחות, שנצרכת להם בחולשתי הרבה כדי להמריץ אותי להניע בעצמי את ידי במידה כזו שתחזור לתפקד כרגיל.

יצאתי מן המרפאה אפוף מחשבות, כדרכי להפיק לקח טוב מכל מקרה, ולהשתדל ללמוד מוסר השכל מאשר הקרה ה' לפני בעינא דאשגחותא תדירא. מכאן למדתי עד כמה חשוב לאדם קשר התמיכה באהבת רעים וידידים, שפעמים רבות די בעצם הקשר בלבד שמתחבר הנזקק עם חברו, כדי לשאוב מזה עידוד וחיוזוק לסייע ביד עצמו, לרומם את נפשו להתחזק במה שנצרך לו. לא תמיד זקוק החבר לעזרה ממשיית, ולפעמים אף לא לעצה מיוחדת כדי לצאת מן הסבך, הכל כבר קיים ומוכן אצלו, בתוכו, הוא רק צריך יד תומכת בחיבור קשר רעות ואהבה, כדי שיגלה כבר מעצמו שיכול הוא להוציא ולחלץ את עצמו מאפלה לאור גדול, אמון.

(מתוך ספר: טיב המעשיות חומש במדבר)

הרופא כמה תרגילי פיזיותרפיה, כדי להחזיר את תפקוד הגוף ואת תנועת האברים לסידרם ולתקינותם.

נשלחתי אפוא בקופת חולים אל חדרי הפיזיותרפיה. שם קבלני האח התורן. לאחר שקרא בעיון את ההנחיות של התרגילים שרשם הרופא עבורי, בעיקר בשביל ריפוי זרוע היד, הגיש לי האח משקולת קלה יחסית ובקשני להרים את ידי האוחזת במשקולת.

בתחילה קשתה עלי פעולה זו מאוד, היד ברוב חולשתה מאנה להתרומם אל על, ככל שניסיתי להתגבר ולהתחזק, לא הצלחתי בשום אופן להרים את היד.

לאחר כמה נסיונות שלא צלחו, ניגש האח המסור לסייע לי. הוא תמך בידי, וכך הצלחתי לאט-לאט להרים את המשקולת כראוי. לאחר שחזרתי על אותם תרגילים כמה פעמים כנדרש, חזרה היד בחסדי השם יתברך לתקינותה ולסדר תנועתה.

לאחר סיום תהליך הטיפול המפרך, גילה האח את אזני בחיוך צופן סוד, שבעצם כשהגיש את ידו לתמוך בידי לא הפעיל שום כוח מצדו כדי לסייע לי להרים את היד. הוא רק קרב את ידו בנגיעה בעלמא בידי, וכל פעולת הרמת המשקולת מתחילתה ועד סופה נעשתה ונפעלה בכוחי בלבד, ללא שום עזרה וסיוע מצדו! משום כך הועילו והצליחו כל אלו התרגילים, כאשר

כל הנוכחים עצרו את נשימתם. ביתו של גדול הדור, מרכז העצבים של הציבור החרדי, בעיצומו של יום. הסלון עמוס בילדים וברבותיהם, גדול הדור יושב כאן לצידם, אך הוא עוצר את הכל, מקרב אליו את הילד, ומתחיל ללמוד אתו במתק שפתיים...

מיהו הילד שזכה למסור שיעור ל'חזון איש'?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וישלח משה..." (במדבר ט"ז, י"ב)

החיים שלנו, הם מסכת מלאת עשיה, עמוסת טרדות, רוויית עיסוקים, גדושה במשימות. כולם ממהרים ליעד הבא, לפתור את הבעיה הבאה, להספיק עוד משימה. כל אחד מאיתנו מחפש את הדרך לנהל את חייו בצורה נכונה ויציבה, רגועה ונינוחה, שתעטוף אותו בכל תחומי הענין שלו, ותוביל אותו להצלחה. האם יש דרך כזו? האם יש ויטמין המשפר לאין ערוך את היכולות שלנו בשדה החינוך, בבריאותנו האישית - הנפשית והגופנית כאחד, בשאיפות הרוחניות ובעולם הכלכלי שלנו? הבשורה היא שכן. יש בהחלט ויטמין כזה, יש מסלול כזה. קוראים לו: מידת הסבלנות. כדאי לאמץ אותה כבר מעכשיו, ולכן הבה נאמר את

שמה בסבלנות: ס-ב-ל-נ-ו-ת.

הסבלנות, כפשוטה, היא הנכונות לסבול. לראות משהו שלא הולך כצפוי, טלפון שלא נדלק, מכשיר שלא מגיב, אדם שאיחר לפגישה, ולהיות מוכן לסבול את הנעשה, תוך שליטה עצמית ואי איבוד עשתונות. סבלנות, היא להמתין לאוטובוס המאחר כבר זמן רב בלי להתעצבן ולהילחץ, אלא מתוך רוגע ושלווה. סבלנות היא לראות את הילדים בבית משתוללים יתר על המידה, ולהמשיך לנהוג כלפיהם בהורות מרוסנת, בנינוחות וברגיעה.

סבלנות, היא היכולת לגלות איפוק, לא להגיב מיד, להיות מסוגל להתמודד פרק זמן מסויים עד הצעד הבא, לא לאבד עשתונות מול כל סערה. סבלנות, היא היכולת לקחת את הדברים בפרופורציה, לגלות כושר עמידה, להישאר נינוח ורגוע ולעבד את הנתונים בשלווה, כדי לקבל את ההחלטה הנבונה.

בעולם הטכנולוגי של ימינו, התחרות העזה ניטשת דווקא על המהירות. כולם נחפזים, רצים. המכשירים שלנו מתחרים ביניהם מי יגיב יותר מהר, מי יעבד נתונים בזריזות יתירה, מי יצליח לעקוף. אך בחיים האמיתיים - החיפזון והפזיזות הם כלים הרסניים, מועדים לפורענות. רק הסבלנות, לקבל כל דבר ברוגע, לא להילחץ ולא להישבר, לא לאבד עשתונות ולהישאר נינוח ורגוע - רק כך ניתן להצליח, להתמודד, להשיג.

מידת הסבלנות היא שקטה, רגישה, עמוקה. אינה בולטת, אינה מרעישה, נראית לפעמים איטית. אך זו מידה עוצמתית במיוחד, רבת השראה ועמוקת השפעה, שמשנה את החיים ואת כל העובר עלינו עלי

חלד בזכות הנהגה אחת שאימצנו לעצמנו, בזכות אותו ויטמין שנכנס לכל תחומי החיים, והופך אותם לבלי הכר. כמו מצופים המחזיקים אותנו יציבים ואיתנים מול גלי החיים, כך הסבלנות מאפשרת לנו להישאר רגועים ונינוחים גם בשיא המערבולת.

ומנין לנו שהסבלנות משפרת את איכות החיים עד כדי כך, ויוצרת מהפך בכל תחומי החיים? כי בפרקי אבות הנלמדים בשבתות הקיץ, נערך מחקר מקיף על השאלה מה המסלול לשיפור איכות החיים, תחת הכותרת: 'איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם'. נערך דיון בין חמישה תנאים, עד שהוסכם כי הדרך היא 'לב טוב'. ומהו אותו לב טוב? כיצד הוא מתבטא? - מחדש הרבינו יונה, כי לב טוב זה מידת הסבלנות!

כי אדם טוב לב - הוא אדם סבלן, שהלב שלו טוב מספיק כדי להישאר בסבלנות וברוגע בכל משבר ומצב. כשאדם מתמודד מול כל קושי ונותר איתן ויציב רגוע ושלו - יש לו לב טוב, הלב שלו חזק, סבלן. הוא אדם מאופק, נינוח, מקבל את העובר עליו בסבלנות, מתמודד עם קשייו בקור רוח, אינו מאבד עשתונות. ואם כך בימי התנאים - בעולם רגוע ונינוח, על אחת כמה וכמה בימינו אנו - בעולם מלא התמודדויות והתרוצצויות, שהסבלנות הופכת למפתח קיומי לשמירה על שפיות ורוגע בחיינו.

נכון שזה לא קל, אלא אם בוחרים לתרגל את המידה הזו שוב ושוב. למשל, כשאנו ממהרים בדרך ולפתע נוצר פקק מול הרמזור הבהוק באדום לוחט... אלו רגעי פז בהם נוכל להתאמן ולתרגל את מידת

הסבלנות, לאמץ אותה בכל לב. הרי ממילא איננו יכולים להתקדם, לפחות נספיק בינתיים שיעור במידת הסבלנות, נאמץ מידה טובה שתשפר את חיינו!

המציאות מוכיחה, שרוב הטעויות שעושים בני אנוש, מקורן בפזיזות, בחיפזון, בחוסר סבלנות. הסבלנות מציידת את האדם ביכולת להתמודד בקור רוח, לא להילחץ ולא לאבד עשתונות. כך הוא יכול להתמודד הרבה יותר טוב, כך הוא מסוגל - בסופו של דבר - להגיע ליעדים החשובים לו, בלי לשלם בדרך מחיר יקר מפי, בלי לרמוס אנשים וערכים, בלי ליפול בבורות צפופים של התמודדויות החיים. בפרשת השבוע, אנו נפעמים מגדולתו של משה רבינו, הנוהג בסבלנות מול דתן ואבירם ועדת קרח, הקוראים עליו תיגר ויוצרים מחלוקת מיותרת. למרות זאת, משה רבינו אינו מאבד עשתונות, מוסיף לפעול בקור רוח. פונה לדתן ולאבירם בנינוחות, מנסה להסיט אותם מדרכם הנלוזה, פועל בסבלנות מול הקמים עליו.

איזוהי דרך ישרה שיבחר לו האדם בחייו? - זו הסבלנות. להיות אדם מאופק, סבלן, רגוע, נינוח. מול אכזבה קשה, שאיפה שלא מומשה, ציפיה שהכזיבה, פגיעה אישית כאובה, סכסוך, התמודדות רוחנית או גשמית - רגע רגוע, לאט לאט. לא פועלים בחופזה, לא ממהרים להכריע. בסבלנות, באיפוק, בקור רוח - רק כך נזכה באיכות חיים אחרת, משופרת וכדאית במיוחד!

רגעים ששינו חיים!

היה זה בעיצומה של השואה הנוראה. מאירופה הבוררת הוברחה קבוצה בת כאלף ילדים, שנקראו 'לדי טהרן' - על שם משכנם הזמני בבירת איראן הרחוקה, עד שעלו ארצה בשנת תש"ג. אלו היו ילדים אומללים - אודים מוצלים מאש ששבעו צרות, מרדפים ובריחות מגיל צעיר. כשהגיעו ארצה - החלו להיקלט במוסדות שונים, שפתחו את שעריהם והעניקו לאותם ילדים מסכנים שהופרדו מהוריהם באבחת חרב אכזרית, קורת גג ומוסד חינוכי.

שלמה היה אחד מהילדים האלה, יתום כבן 12. הוא התקבל ללימודים בת"ת 'רזי ליי' בבני ברק, תחת פיקוח המנהל המסור הרב רוזנשטיין. למרות שהבנתו בלימודים היתה כשל ילד קטן, לא רצו לפגוע בו ושיבצו אותו בכיתה בני גילו, כשמלמדים פרטיים נשכרו בעבורו, במאמץ להספיק לגשר על הפער הלימודי העצום שבינו לבין בני גילו. באחד הימים, החליטה ההנהלה לקחת את כל בני הכיתה למבחן אצל רבן של ישראל, 'חזון איש' זצ"ל. היה ברור ששלמה לא יוכל לענות לשאלות, בהיותו רחוק כמטחווי קשת בהישגיו הלימודיים מחבריו לכיתה. למרות זאת החליטה ההנהלה לקחתו למבחן, כשהם מתכננים ליידע את 'חזון איש' בסיפורו האישי הכאוב למען ידלג עליו בעת המבחן, אלא שבשעת מעשה - בתחילת המבחן - נשכח הדבר מליבם. המבחן החל. דקות ארוכות ישב 'חזון איש' ובחן את הילדים הרכים, שאלה אחר שאלה, תשובה אחר תשובה. פניו האירו, חיוכו הלך וגדל, הוא שפע מחמאות על הילדים הרכים הבקיאם כל כך בחומר הנלמד. הוא הקפיד לא לדלג על אף ילד, וכעבור כמה דקות, הגיע גם תורו של שלמה, שנשאל: 'מה יהא הדין במקרה כזה?'

אלא ששלמה לא ענה. השתרר שקט מתוח, עמוק. ניכר כי אינו יודע ואינו מבין לא את הרקע לשאלה, לא את השאלה עצמה, לא לאיזה דף היא קשורה, ובוודאי שאינו מתקרב ליכולת להשיב תשובה... שלמה הוסיף לשבת כבוי, נבוך, מבולבל. מבטו כזוגית חלולה, עיניו נעוצות, בוהות, ופיו סגור באלם. בקיצור, הוא לא בעניינים!

המנהל הרב רוזנשטיין כבר חשב להתקרב ולהסביר בלחש כי עדיף לעבור אל הילד הבא... אלא שה'חזון איש', שמידת הסבלנות היתה טבועה בדמו, לא מיהר להמשיך הלאה, ואמר בעצמו את התשובה. הסביר וגם סיכם, כביכול בשם הילד השותק. ואז, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו, ביקש מהילד שיביא לו גמרא, מסכת קידושין...

כל הנוכחים עצרו את נשימתם. ביתו של גדול הדור, מרכז העצבים של הציבור החרדי, בעיצומו של יום. הסלון עמוס בילדים וברבותיהם, גדול הדור יושב כאן לצידם, אך הוא עוצר את הכל, מקרב אליו את הילד, ומתחיל ללמוד אתו במתק שפתיים, סוגיא קצרה וקלה בדף ל: במסכת קידושין:

'תנו רבנן, 'אומר ה'חזון איש' בקול מתוק מדבש, וקורא מדברי הברייתא מילה במילה. 'איי איי איי, מתמוגג ה'חזון איש' וכובש גם הילד בהמיינותו: 'נמשלה התורה לסם חיים!' ה'חזון איש' קורא, ומסביר בנועם: 'התורה היא כמו תרופה, סם חיים! כל זמן שאדם מחובר לתורה - הוא מוגן ושמור, איי, תראה איזה יופי, הקדוש ברוך הוא אומר: 'בראתי יצר הרע - בראתי לו תורה תבלין!' הבנת בני יקירי? - שואל ה'חזון איש' באבהיות...

הילד מהנהן. הנה, סוגיא ש'הבין'... ה'חזון איש', גדול הדור שהעולם כולו חרד לשמו, לימד אותו את ה'סוגיא' המורכבת הזו במתק שפתיים, כמלמד דרדקי. ואיך לא יבין?

ה'חזון איש' מיסב שוב את פניו לכולם, ומול כל הילדים והמלמדים, הוא שב ואומר לילד: 'אם כן בני, הבה נראה את ידיעותיך! למדני נא את סוגיית 'תורה תבלין'! ושלמה, מחוייך מאי פעם, מתיישב לצידו ו'נותן שיעור' לאותו גאון עולם שכל מבועי התורה פתוחים בפניו... הוא קורא את דברי הגמרא, מסביר ומנמק - כפי ששמעם אך לפני שעה קלה, כשה'חזון איש' מתמוגג מכל מילה, מעודד בחיוכים מבינים...

'אהה!' - קורא ה'חזון איש' כששלמה סיים, 'גאון עולם צומח לנו פה, ילד שלמד סוגיא במסכת לא מוכרת, קלט אותה היטב בפעם הראשונה, והיטיב להסבירה ולבארה, לסכמה ולהבהירה! חילך לאורייתא! - מחמיא ה'חזון איש' בחום, כששלמה מסמיק מהתרגשות...

'רבתיי!' - אומר ה'חזון איש' למלמדים ולמנהל הנרגשים, 'שימו עין על הילד הזה, כי לגדולות הוא נועד! איזו יכולת קליטה, איזו הבנה, איזו יכולת מסירת שיעור... ממש מפעים!' - אומר ה'חזון איש', מוסיף להחמיא בכנות, לעודד בהתרגשות, לדרבן בעוצמה, לבנות את נפש הילד שלפניו...

כשהסתיימה הבחינה, קרא הרב רוזנשטיין אל הצוות ואמר: 'ראו נא! יותר משנבחנו הילדים אצל ה'חזון איש', אנו קיבלנו שיעור בסבלנות, באורך רוח לכל ילד. רבם של ישראל, גאון שאין כמותו, ויש לו את מלוא הזמן, הסבלנות והקשב, להעניק לילד זר טעם בלימוד, לעצור

שלמה הוסיף ללמוד בת"ת 'רזי לי' עוד כמה חודשים, ואחר כך נדד ללימודים במקום אחר. כעבור כמה שנים, השתתף הרב רוזנשטיין ב'הקפות' שנערכו בליל שמחת תורה בהיכל ישיבת פוניבז'. כמנהג רבות מהקהילות, הכיבודים ב'הקפות' נמכרים לכל המרבה במחיר, וכאן - בהיכל הישיבה - הם נמכרים לכל המרבה במחיר דפי גמרא.

החל המכרז על הכיבוד הראשון. 'מאה דפי גמרא' - הכריז הגבאי כמחיר התחלתי, ומיד החלו טובי המתמידים בישיבה להתמודד. אחד צעק כי הוא מתחייב ללמוד 150 דפי גמרא בחצי השנה הקרובה, רעהו צעק 200, והמחיר הלך ועלה בהתמדה. 300, 400, 480, 490, חמש מאות! - '500 דפי גמרא פעם ראשונה, 500 דפי גמרא פעם שנייה, חמש מאות דפי גמרא פעם שלישית!' - זעק הגבאי בגרון ניחר, והוסיף: 'זכה לו הבחור המתמיד שלמה היקר!'

שלמה?! שלמה?! - גירד הרב רוזנשטיין בפדחתו, השם נשמע לו מוכר... עוד דקה ושתיים של אימוץ המחשבה, מצחו נחרש קמטים, ולפתע הבלתי השם ממרתפי הזכרון: זה הילד מילדי טהרן, האומלל שהגיע לארץ ולא ידע צורת אות! ועתה - עיניו הרואות: אותו ילד אומלל וחסר כל סיכוי - והנה פרח לתפארה, גדל לבחור מופלג בתורה וביראת שמים! אותו ילד שלא ידע ללמוד מילה - התחייב ללמוד 500

דפי גמרא בחצי שנה! לא יאומן כי יסופר!

בראותו זאת, צפו ועלו הזכרונות על קשייו של הילד בקליטתו בארץ, וגאתה בו התמיהה: איך הגיע שלמה המסכן לשיא כזה? איך הגיע ניצול שואה אומלל, נטול כל סיכוי, ליכולות התמדה והבנה מופלאות כאלה? הוא שב והתבונן ולפתע נזכר: אותם סבלנות, אותן דקות יקרות שהשקיע בו ה'חזון איש'. אותו זמן יקר בו למד עמו, הטעימו ממתיקות התורה, החמיא לו ללא הרף, עצר את יומו למענו - זה מה שהציל את שלמה, זה מה שהביא אותו להיות מתמיד נבחר!

את הסיפור סיפר המשפיע הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, והובא כאן בשם בדוי, ושמו האמיתי של אותו גאון - הולך לפניו. רבים יודעים על גאונותו המופלאה, לא כולם יודעים שהיא תוצאה של סבלנות יתירה בה ניחן ה'חזון איש'. וללמדנו בא:

כולנו מחנכים, לרובנו יש ילדים בידיים ממש. הגורל שלהם תלוי בנו, וישנם רגעים קריטיים לכל נפש של ילד. ככל שנתרגל טוב יותר את מידת הסבלנות - נוכל לנהוג כלפיהם ביותר סבלנות, כן! לתרגל עצמי ברזל, אי איבוד עשתונות, יכולות שליטה ואיפוק. בין אם אנו מלמדים או הורים - הסבלנות בחינוך הילדים היא לא רק ויטמין, היא קריטית ממש, בה תלויה הצלחת הילדים!

כשאדם בעל סבלנות - הוא מזהה הזדמנויות כאלה, מסוגל לתת להן לב, מתייחס אליהן בכובד ראש, פועל בהן נכון. כי הוא לא ממחר ולא חפז, חיינו סבלניים. כך כל אחד מאיתנו מסוגל לתפקד נכון בכל רגע, ולהפיק ממנו את המירב והמיטב לשעתו ולשנים קדימה.

הבה נאמץ את מידת הסבלנות, הבה נשכיל להופכה למפתח עיקרי בסדר יומנו. הבה נפתח את המידה הזו בליבנו, כדי שנזכה לנצל הזדמנויות נאותות, ולהוביל את עצמנו ואת קרובנו לפסגות מדהימות, להצלחות מסעירות!

15 שנות איפוק!

היה זה ביום שגרתי, בעיצומה של קבלת הקהל בבית מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. אחד החסידים נכנס אל הקודש פנימה, ושאל אם הרבי שם לב להתנהגותו הלא ראויה של פלוני, כי אולי כדאי להעיר לו למען יחדל מדרכו הנלוזה.

ענה הרבי: 'את אותה התנהגות לא ראויה שאתה מספר עליה - זיהיתי כבר לפני 15 שנה. 15 שנים שאני רואה אותו מדי פעם, ובכל פעם עומד על קצה לשוני להעיר לו שהוא נוהג שלא כדן. ועדיין, אף פעם לא הערתי לו על כך...'

'למה?!' - שאל הלה בפליאה. 'הרי אני שמתי לב אליה רק לאחרונה, וזה כל כך צורם לי - עד שבאתי לרבי לשאול על כך. והרבי מספר לי שכבר 15 שנה הוא מכיר בהתנהגותו הלא נכונה של אותו אדם - למה הרבי לא מעיר לו כבר?'

ענה הרבי: 'כי אף שאני רואה את התנהגותו זו כבר 15 שנה, עדיין אינני בטוח שלהעיר לו - זו הפעולה הנכונה. עדיין אני מסתפק, שוקל, מתלבט, ובעיקר - מתאפק. לא בוער לי להעיר לו, בוער לי הרבה יותר לעשות את מה שנכון אחר שקילת כל האפשרויות. עוד לא השתכנעתי לחלוטין שזה הדבר הנכון, לפיכך אני עדיין ממתין בסבלנות...'

מדהים! 15 שנה של איפוק, 15 שנה של סבלנות, 15 שנה של יכולת עמידה לא להעיר למישהו שהתנהגותו מפריעה! 15 שנה של ספק יומיומי מנקר, ועדיין לא נפלה החלטה, עודה נשקלת בפלס הסבלנות! את הסיפור שמענו מבעל המעשה בעצמו, וכמה הוא מלמד: כמה קל לתת דרור ללשון, להעיר, לפגוע, להשיב מלחמה. הלה מתנהל שלא בסדר? - נעיר לו מיד! הוא פוגע? - נשיב לו מנה אחת אפיים! רגע!, רגע!, ס-ב-ל-נ-ו-ת!

כשתהיה בטוח שזה הדבר הנכון - תעשה זאת. כל עוד יש אולי אפשרות אחרת, ובוודאי כל עוד לא נשקלו הדברים בקור רוח ובסבלנות - נצור לשונך, שמור פיך! מה בוער? קודם כל תשקול ברוגע: האם זה כל כך נורא? האם אין דרך אחרת? האם אין אפשרות נוספת?

קודם כל - הבה נתאזר בסבלנות. מול שכן מרגיז, מול מישהו שפגע בנו, מול הרכב שעקף אותנו ברמזור וגם מול מי ש'גנב' לנו את העמוד. סבלנות, סבלנות! הבה ננהג בסבלנות ובאיפוק, ונגלה עולם חדש וקסום, רגוע ושלי, שמח ומאושר!

מהפך בבית

סיפר הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, כי פעם ערך שיחה עם אברכים חשובים שכבר אינם צעירים, כאלה שכבר יש להם ילדים בכל הגילאים. ביקשו לשפר את איכות החיים בביתם, וקיבלו על עצמם קבלה מאתגרת: מידת הסבלנות. מדי ערב, עם שובם הביתה, לא משנה מה קורה בבית - במשך חצי שעה לא יעירו דבר וחצי דבר. חצי שעה הפה בולם כל הערה וגערה, ואם יש מה להעיר - יעירו עליו אחר כך.

כדרכם של בתים הומי ילדים, שעת הערב היא לאו דווקא שעה רגועה... ילדים מתרוצצים בין ארוחת הערב למקלחת, האם נאבקת ביניהם

פעם נסעתי באמצע היום עם מישהו לכיוון שכונת גאולה בירושלים, והנה הנהג מצא חניה די בקלות, שאלתי אותו איך מצאת כל כך מהר, אנשים לפעמים מסתובבים חצי שעה ולא מצליחים למצוא...

הסוד הגדול שצריך ללוות כל אדם בכל שלב בחיים

הרב אהרן כהן

”וַיַּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ד' אֵל תִּפְן אֶל מִנְחָתָם” (במדבר ט"ו, ט"ו)

הסבא מסלבודקא לומד מפסוק זה עד כמה גדול כוחה של תפילה. משה רבינו היה צריך לבקש מהקב"ה שלא יקבל את הקטורת, כלומר את התפילה שלהם. אף שאם ח"ו תפילתם הייתה מתקבלת, והיה בכך אישור להשקפתם הכפרנית במשה ובתורתו והייתה מתבטלת כל התורה כולה, בכל זאת פחד משה רבינו שתתקבל תפילתם מכח התפילה.

ידוע הגמ' במסכת יומא (נ"ג) שהכה"ג ביום המקודש לעם ישראל, יום כיפור, בצאתו מקודש הקדשים, היה מתפלל שלא תתקבל תפילתם של עוברי דרכים, וכוונתו לאותם עוברי דרכים שמתפללים שלא יהיה גשם המפריע להם בדרכים. ולכאורה יש לתמוה כמבואר ב"ליקוט לקח טוב" בשם הסבא מסלבודקא זצ"ל.

מה היה הפחד של הכה"ג מפני תפילתם של סתם עוברי דרכים, עד כדי כך שהכה"ג ביום המקודש והמיוחד, במקום הכי קדוש לעם ישראל, התפילה שהתפלל בה פעם בשנה, היה שלא תתקבל תפילתם של עוברי דרכים!?

דוגמא נוספת לכך הוא מהמשנה במכות האומרת שאמותיהם של הכהנים הגדולים היו מספקים לגולי ערי מקלט אוכל ובגדים וכל זה כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו. ולכאורה מדוע יש לחשוש לתפילתם של רוצחים, למות הכהן הגדול. וכי יש בכלל להתחשב בתפילתם?

אלא אומר הסבא מסלבודקא שרואים מכאן שכשהתפילה מגיעה מקירות לבם, מעומק הלב, שרק הקב"ה יכול לעזור להם בהפסקת הגשם, ורק הקב"ה בעצם יכול להמית את הכה"ג, זו היא תפילה שבוקעת רקיעים ומגעת עד כסא הכבוד, ובכזאת תפילה יש סיכוי שגם התפילה שלהם תתקבל. לכן צריך הכה"ג להתפלל ולבקש שתפילתם לא תתקבל.

על גודל כח התפילה נוכל ללמוד מהסיפור המדהים שלפנינו: ילד קטן בגיל 8 שנים ביקש מאביו בליל שבועות שיקח אותו יחד איתו לביהכ"ס כדי שיוכל להגיד ג"כ את ה"תיקון ליל שבועות". חשב אביו ואמר לו שעדיף שילך לישון היות והוא עדיין ילד קטן. בעת שהלך אביו לכיוון הביהכ"ס נכנס בו קצת רחמים על הבן. והרהר לעצמו מדוע באמת לא הסכמתי לקחתו. הרי אם הבן רוצה ללמוד כל הלילה, למה שלא אמלא את בקשתו?

החליט האב שהוא חוזר על עקביו לקחת את בנו הקטן לביהכ"ס. כאשר הגיע לביתו פתח את הדלת והנה הוא רואה את בנו הקטן עומד ליד מפתן הדלת כאילו הוא מחכה שיבא אביו לקחתו לביהכ"ס. שאלו אביו מדוע אתה מחכה לי, הרי סיכמנו שאתה הולך לישון? ואיך ידעת שאני בא לקחתך? ענה לו הילד בתמימות רבה, "הלא התפללתי להשי"ת שתחזור הביתה לקחת אותי לבית הכנסת. וידעתי כי השי"ת ישמע בקול תחנוני, על כן הייתי בטוח שתחזור הביתה".

הילד הזה גדל והצליח ולימים נתגלה בגדולת תורתו ויראתו, הלא הוא הגאון הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל.

אגב, הרב פינקוס העיד על עצמו כמבואר בהקדמה לספר נפש שמשון "אם זכיתי לאיזה דבר, היה זה מחמת שהייתי מדבר עם השי"ת כדבר איש אל רעהו על כל עניין ועניין".

סיפורים רבים נכתבו על הקשר והדיבור בינו לבין הקב"ה, אך אכתוב סיפור קטן ששמעתי באחד משיחותיו של הגאון ר' אליהו דיסקין שליט"א בבית הכנסת "זכרון משה" בירושלים,

היה לפני עשרות שנים בעיר בני ברק יהודי תלמיד חכם מבוגר שכל רואיו ומכיריו הכירוהו כיהודי מיוחד בר דעת תלמיד חכם שידו בכל ממננות התורה,

יום בהיר אחד החליט לפרוק עול תורה ומצוות, זה היה לפלא ולשיחה לכל סביבתו ומכיריו היתכן ויהודי כזה ירד מהפסים...

הלכו ושאלו את "החזון איש" זצוק"ל מה הוא אומר על המקרה הזה, הרי זה לא יתכן!

האם מותר לומר את פרשת הקטורת שלא בעת התפילה?

"ויאמר משה אל אהרן קח את המִּחְתָּה... (במדבר י"ז, י"א)

כתב הרמ"ד וואלי עה"ת (תלמיד הרמח"ל - קרח עמ' קסח): "ואמנם אין לנהוג ענין הקטורת בין לעשותו בין להזכירו בזמן שאין בית המקדש קיים, אלא כשכבר התחיל הנגף, כמו שעשה רבי אחא במתא מחסיא, כי ענין הקטורת מסלק חיותו של מלאך המוות, ואין בו כח להמית, ואם יאמר אותו שלא בזמן תפילה מיראת הנגף, שלא יבוא יכול לעורר הקטרוג כי הוא מתגרה בחיצונים בחינם".
ולא מצאתי לעת עתה בפוסקים מי שנתעורר לזה, שלא לומר את פרשת הקטורת שלא בעת התפילה.

מה החידוש הגדול בפתיחת האדמה את פיה בבלועי קרח, שזה נקרא "בריאה", הרי כבר היו תופעות של פתיחת הארץ ברעידות אדמה ובבולענים?

"ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה" (במדבר ט"ז, ל')

האבן עזרא מביא פירוש על מה שנאמר כאן, לגבי פתיחת האדמה את פיה - את המילה "בריאה", שיש אומרים שבריאה מורה על מציאות דבר שלא היה לפני כן.

ומעיר על זה, שכבר נבקעו מדינות רבות, וירדו הדרים בהן שאולה, וא"כ מצאנו שהאדמה פתחה את פיה כמה פעמים ברעידות אדמה, ומדוע זה נחשב בריאה חדשה יש מאין?

ולכן פירש ש"בריאה" שנאמרה כאן, היא מלשון גזירה וניקוב הארץ, כמו שנאמר (יחזקאל כ"ג, מ"ז) "ויברא אותהן בַּחֲרִבוֹתָם". (וכ"פ בפענח רזא)

אולם הרמב"ן כתב שבאמת בקיעת האדמה איננה בריאה מחודשת, אבל פתיחת הארץ את פיה לבלוע - הוא חידוש שלא נהיה מעולם, כי כאשר תבקע האדמה, כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא "זלולה", תשאר פתוחה, וימלא הנקע מים, יעשה כאגמים, אבל שתפתח ותסגר מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אחרי בולעו - זה הדבר שנתחדש היום ההוא, כאילו הוא נברא מאין.

המלבי"ם גם הקשה קושיית האבן עזרא, והקשה עוד: שהרי ממחנה ישראל עד מחנה לוייה היה מרחק מיל, ומשם עד המשכן היה ג"כ מרחק מיל, וכיון שכתוב "ותפתח הארץ את פיה", משמע שהיה רק פה אחד, ואיך תוכל לבלוע גם את דתן ואבירם שהיו במחנה

ישראל, וכן את ביתו של קרח שהיה במחנה לוייה, ואת קרח עצמו שהיה אז סמוך לאהל מועד?
וכתב: שמזה למדנו שברא ה' בריאה חדשה בארץ, שנעשה לה פה דומה לפה של בעל חי, שיש לו חיות והוא מתנועע, ופותחו ברצונו ובולע את תוכו ברצון, וסוגר פיו אחרי שבלע ומוריד הנבלע אל חדרי בטן. תחילה שלחה את פיה ובלעה את תוכה את אהלי דתן ואבירם וכל אשר להם, וירדו אל חדרי בטנה, ואחרי זה האריכה את פיה ב' אלפים אמה, עד מחנה לוייה, ובלעה את כל אשר לקרח, ואח"כ האריכה פיה עוד ב' אלפים אמה, עד פתח אהל מועד, ובלעה את קרח עצמו. וזה היה עיקר הנס, כי היה בריאה שאין דוגמתה בעולם.

אמירת הלל בראש חודש חובה או מנהג? האם מברכים על ההלל, ומה דינו של שליח ציבור הנוהג שלא לברך כשמתפלל בקהילה שנוהגים לברך?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצברד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

ובאיזה אופן יאמר אדם הלל שתי פעמים?

שנוהגים לברך והיה שליח ציבור וברך על ההלל, וגער בו חכם אחד שיש לו לחוש לברכה לבטלה, אך מרן החיד"א האריך לבאר שכאשר הוא במקום שנהגו לברך יש לו לברך לציבור כיון שמנהגם שחייבים לברך אין בזה ברכה לבטלה, ויש מהאחרונים שפקפקו בזה, לכן ראוי להימנע מלהיות חזן או עכ"פ כשמיגיע להלל יתן לאחד מבני הקהילה שיאמרו את ההלל.

אמירת הלל שתי פעמים

עתה נביא לדברי הגר"י זילברשטיין שליט"א שדן כיצד יתכן שאדם יצטרך לומר הלל שתי פעמים, ובכן ראש חודש טבת החל בחנוכה ויש בו חיוב לומר הלל השלם מצד חנוכה, אך אדם שאין לו סידור ואינו זוכר את פרק "לא לנו" ו"אהבתי" בעל פה, הרי צריך לומר הלל בברכה מצד ראש חודש [לנוהגים לברך בר"ח], ואם אח"כ נזדמן לו סידור חייב לקרוא הלל פעם נוספת, אך לענין ברכה על הקריאה השנייה הביא שנחלקו פוסקי זמננו שהגר"נ קרליץ שליט"א סובר שיש לברך כיון שבפעם הראשונה לא יצא ידי חובת הלל השלם של חנוכה, לעומת זאת השבט הלוי (ח"ז סי' ס"ב) סובר שכיון שכבר ברך ואמר הלל של תורה אף שלא קיים תקנת חז"ל לגמור את ההלל אין לו לברך פעם נוספת אלא יקרא בלי ברכה.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

ובכן הבה ונלמד דיני ההלל, מבואר בגמרא מסכת ערכין (דף י') שיש שמונה עשר ימים בשנה בלבד שבהם אומרים הלל השלם, אבל בחול המועד פסח ובראש חודש לא אומרים הלל השלם, דעת תוס' ממשמעות הגמרא שבראש חודש אין חובה כלל לומר הלל, ומה שנוהגים לאמרו בדילוג אינו חובה אלא מנהג, ובכל זאת סוברים שיש לברך עליו שגם על מנהג ניתן לומר אשר קדשנו במצותיו וציוונו, ומה שמבואר בסוכה שאין מברכים על חביטת הערבה בהושענא רבא כיון שהוא מנהג, יש לחלק שמנהג שהוא טלסול אין עליו ברכה, אבל קריאה של מנהג אפשר לברך עליה כשם שהנשים מברכות על נטילת לולב אף שהם פטורות.

הרמב"ם בסוף הלכות ברכות כתב שאין לברך על מנהג כגון קריאת הלל בראש חודש וחול המועד פסח, הראב"ד שם כתב שעל חוה"מ פסח אמרו שאין לברך אך על של ראש חודש תקנוהו בברכה כדי לפרסמו שהוא ראש חודש, וסיים שנוהגים לברך על כל הלל. עוד כתב הרמב"ם בהלכות חנוכה שמנהג קריאת הלל בראש חודש הוא רק בציבור וקוראים בדילוג בלי לברך שאין ברכה על מנהג, ויחיד לא יקרא בכלל ואם התחיל ימשיך ויקרא בדילוג.

ודעת הרמב"ן הובא בר"ן שבת (דף יא:) שבחול המועד פסח חובה לקרוא בדילוג ומברכים עליו, ואילו בראש חודש בין יחיד בין ציבור לא מברכים, והר"ן מסיק שכל מקום שהלכה רופפת הלך אחר המנהג ונהגו לברך על ההלל.

דעת הרי"ף בשבת שאין לברך על הלל בראש חודש, ורבינו יונה בברכות (דף ז) פי' דעתו שרק יחיד אינו מברך אבל ציבור מברכים.

להלכה:

השו"ע סי' תכ"ב כתב ש"א שציבור מברכים ויחיד לא מברך ודעת הרמב"ם שאף הציבור אינו מברך עליו וכן נוהגים בכל מלכות ארץ ישראל וסביבותיה, והרמ"א כתב ש"א שגם יחיד מברך וכן נוהגים במדינות אלו, אך יש להזהר לאמרו בציבור כדי לצאת דעת הסוברים שביחיד אין מברך עליו.

יש לדון עם מי שנוהג כהמחבר נעשה חזן בבית כנסת שנוהגים לברך על הלל אם חייב לברך או שמו אסור לו לברך כי על פי מנהגו זה ברכה לבטלה, החיד"א בשו"ת חיים שאל (ח"א סי' צ"ט) מביא מעשה בשליח מירושלים שמנהגם היה לא לברך והגיע לקהילה

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם היה מותר לדבר לשון הרע על דתן ואבירם בגלל שהיו בעלי מחלוקת?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

ומדוע לא גזרו תענית על הריגות היהודים במסעות
הצלב בשנת תתנ"ו, כמו שגזרו תענית בכ' סיון?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

נוהגים להתענות בכ' סיון בכל מלכות פולין נהרא נהרא ופשטיא', והביא שם עוד תעניות שנהגו להתענות בכל תפוצות ישראל. בעל האגרות משה נשאל מדוע ישנם מאורעות שגזרו עליהם תענית בכלל ישראל, ואילו על הגזרות הנוראות של מסעות הצלב בשנת תתנ"ו לא מצאנו שגזרו תענית? והוא השיב (אג"מ יו"ד ח"ד סימן נו אות יא), שכל הגזרות שהיו על כלל ישראל, הם חלק מגזירת החורבן והגלות שנגזרו על כלל ישראל מאז חורבן הבית, ונכללים הם בכלל כל הגזירות שהיו במשך הגלות, ואין לגזור עוד גזירות ותעניות השייכות לגזירת הגלות [וכך מבואר בקינות קינת 'מי יתן ראשי מים'], משא"כ בגזירות שנגזרו על יהודים במקום ובמדינה מסויימת, זה לא גזירה השייכת לגזירת הגלות [הכללית]. ולכך בכ' סיון שהיתה זו גזירה על מדינה מסויימת ובגלל כמה שמרדו במלכות, ואדרבה המלכות היתה מגינה על היהודים שבתוכה עד כמה שיכלה, זה אינה מגזירת הגלות [והשייכות לגלות היא רק שמאותן החטאים שגרמו לגלות נענשו גם כעת] ושייך לתקן על זה תענית. אבל מסעות הצלב, שנגזרו על ישראל בתור היותם עם היהודי בלא קשר למלכות מסויימת, זה בכלל גזירות הגלות הארוכה, ואין שייך לתקן על זה תענית יותר כמה שקבעו חז"ל.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

האם היה מותר לדבר לשון הרע על דתן ואבירם בגלל שהיו בעלי מחלוקת?

הלכה נוספת יוצאת מפרשה זו של דתן ואבירם שחרפו את השליח בית דין, והשליח בית דין אמר זאת למשה [ושמזה הוכיח הח"ח שם שלשליח בית דין מותר לדבר לשון הרע שהוא אמת].

שהנה החפץ חיים (לשון הרע כלל ח סעיף ח) פסק שמותר לדבר לשון הרע על בעלי מחלוקת, וא"כ הביא להקשות הוא (שם באמ"ח ס"ק יז), מה הראיה ששליח בית יכול לדבר לשון הרע ממה שדבר לשון הרע על דתן ואבירם, הרי הם היו בעלי מחלוקת ומותר לדבר עליהם לשון הרע?

וכתב הח"ח לתרץ שהדין שמותר לספר לשון הרע על בעלי מחלוקת, זה דוקא אם דבר זה ישבית את המחלוקת, כשיראו גודל תרמיתו של בעל המחלוקת, אבל בענייננו סיפורו של השליח ב"ד מגדיל את תבערת המחלוקת, ועל כן צריכים להיתר של שליח ב"ד. והחת"ס כתב לתרץ (גליון השו"ע או"ח סי' קנו על דברי המ"א ס"ק ב), שההיתר הוא רק לומר פעם אחת להודיע שהוא בעל מחלוקת, וכמו נתן הנביא שאמר לדוד והודיעו על מחלוקתו של אדוניו, אבל אסור להוסיף עוד דברים ואפילו על בעל מחלוקת [אמנם ראה בבאמ"ח לשון הרע כלל ב ס"ק ו, ובמה שכתבנו שם], וא"כ הראיה מדתן ואבירם שהשליח ב"ד לא רק הודיע שהם בעלי מחלוקת אלא הוסיף עוד דברים, וזה אסור לולי ההיתר שהוא שליח ב"ד.

ובשו"ת יהודה יעלה (סי' ריג) כתב בתשובתו לחת"ס, שההיתר לספר לשון הרע על בעלי מחלוקת, הוא דוקא בענין הקשור למחלוקת, ולכן כאן עיקר ההוכחה לא היתה ממה שסיפר בתחילה 'לא נעלה וגו' כי תשתרר עלינו וגו', שזה היה לשון הרע ודברי גנאי נגד משה רבנו, וזה ודאי שמותר לספר כי היו בעלי מחלוקת על משה, אלא מכך שסיפר את סוף דבריהם של דתן ואבירם 'העיני האנשים ההם תנקר', שלא היו הדברים מכוונים נגד משה, אלא רק לצער את השליח ב"ד שלא יקרא להם יותר, שזה לא היה סיפור לשון הרע הקשור למחלוקת, ומה שהותר הדבר הוא רק כי היה שליח ב"ד.

מדוע לא גזרו תענית על הריגות היהודים במסעות הצלב בשנת תתנ"ו, כמו שגזרו תענית בכ' סיון?
כתב המשנה ברורה בסוף הלכות תעניות (סימן תקפ ס"ק טז) גם

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הכי מאושר בעולם! לא היה רגע בחיים שבו לא הייתי מאושר תמיד אני באושר כביר! אתן יודעות מדוע? משום שאני לומד את התורה של הקדוש ברוך הוא!

"אני לומד את המוסר של ספרי המוסר, אני משתדל לעבוד על עצמי, לשפר את המידות שלי - כמושכותב הגר"א כי 'עיקר חיות האדם לשבר מידותיו, ואם אינו משבר מידותיו למה לו חיים!' על כל 'שבירת המידות', ועל כל 'שבירת רצון', ועל כל 'הכנעה', ועל כל ויתור שאני צריך לוותר - אני מאושר ואני שמח!"

בהזדמנות אחרת, התבטא רבינו בסגנון דומה כאשר תיאר בפני רבי חיים ברמן את הסבל והמחסור שהיו מנת חלקו באותה תקופה של מלחמת העולם, וכך סיפר:

"במשך קרוב לשלוש שנים שהיתי לבדי בעזרת הנשים של בית הכנסת ב'סלוצק', כאשר מזוני התבסס על פרוסות לחם קשה שהיו משליכים לידי אנשים טובים מבני העיר! את פרוסות הלחם הללו - לא ניתן היה לאכול כמות שהן, ולפיכך הייתי שורה אותן במים בכדי שתהיינה ראויות לאכילה! באותן שנים - לא החלפתי את בגדי אפילו פעם אחת!" - הוסיף רבינו, והמשיך: "אך למרות זאת, הימים הטעימים ביותר בחיי - היו הימים ההם!"

הרי לנו דוגמת מופת ל'מחסור' בנוסח של 'פעם' ולאושר אשר דר עמו בכפיפה אחת... כיום, כאשר נאלץ אי-מי להסתפק במעט פחות מהרגלו - כבר חש הוא כי ה'מחסור' הינו מנת חלקו, ונפשו נעגמת עליו... אולם אם נתבונן על תנאי המחסור בהם חיו בדורות עברו, ובפרט בני התורה אשר מסרו את נפשם בכדי לעשות ימים ולילות באהלה של תורה, נבין כי ה'מחסור' שלנו - הרי הוא כפסגת המותרות' שלהם, ובודאי אין בו כדי לפגום באושרינו... (מתוך הספר: אורחות החיים)

הדעה הסוברת שאפשר לצאת ידי חובה בדברים שמלפתיים אותם את הפת (שו"ע או"ח רצ"א, ס"ה), כך שאל השולחן לא הגישו אלא סלק חי - ומלפפונים... בלית ברירה אכלתי את הירקות הללו, ועמם הקאתי גם את פרוסת החלה שאכלתי בבוקר... זו היתה ההכנה לצום תשעה באב...

"הנה, רואה אתה?" - פנה רבינו אל רבי מיכאל בחינך - "כמה עלינו להכיר תודה על השפע הרב שמצוי בדורנו!"...

ובהזדמנות אחרת, בשיחה שנשא רבינו בפני בנות 'בית יעקב' - התייחס שוב לאותו נושא ואף הרחיב את היריעה כאשר סיפר:

"אני איש זקן ואני יכול לומר לכן מנסיוני בחיים: אף פעם לא היה לי שום דבר בעולם! משחר טל ילדתי לא היה לי אוכל, לא בגדים, כלום! "בעת מלחמת העולם הראשונה, כאשר הגלו את כל היהודים מערי ליטא - אני נשארתי לבדי בסלוצק, מאחר שאימי שלחה אותי לישיבה ולא ידעתי היכן נמצאים הורי. במשך ארבע שנים תמימות, שנות מלחמת העולם - הייתי הבחור היחיד שנשאר בסלוצק!"

"לא היה לי אוכל, שבועות שלמים כמעט לא בא אוכל אל פי, רק לפעמים בשבת היתה לי פת לחם שחור שמישהו הביא לי... לא היו לי בגדים. חולצה אחת היתה לי, וביום שישי אחה"צ הייתי עולה על גג אחד הבתים, מכבס את החולצה וממתין עד שתתייבש..."

"התביישתי לבקש את צרכי מבני אדם, אף אחד לא הסתכל עלי, לא ראה אותי, ואלו היו השנים המאושרות בחיי: למדתי ולמדתי, ישבתי בבית מדרש ולמדתי ולמדתי, והיה לי יותר זמן, כי לפעמים כשיש אוכל - האוכל לוקח זמן.. כך, ללא אוכל ללא שינה - למדתי ולמדתי! "גם לאחר מכן, במשך כל שנותי - היו לי צרות. מצרות!" - הטעים רבינו - "ניתן לחבר ספרים עבי כרס, ספרים שיהיו הרבה יותר עבים מה'אבי עזרי' שלי... אבל תדעו לכן: מיום עמדי על דעתי אני האדם

אהבת ישראל של הרב מפוניבז'

סיפר ת"ח אחד ביום שישי הלכתי במעלה גבעת הישיבה והנה עיני רואות את הרב מפוניבז' הולך ועמו שני ילדים שמראה פניהם לא היה כשל ילדי העיר כשראה אותי הרב אמר לי שהוא הולך להראות לילדים את מוסדות הישיבה נישתי לפי מראה הילדים שהם בני גביר שכנראה הוא מתומכי הישיבה ולאות הכרת תודה טורח הרב להראותם את פרי נדבת אביהם הנכבד, טרחה שוודאי תארך זמן רב מאד מיד הצעתי לרב שאני אלך במקומו. לאחר שהפצרתי נענה הרב והסכים שאלך במקומו.

כך עשיתי. סובבתי עם הילדים בכל מוסדות הישיבה הם שאלו והתעניינו בכל פרט ופרט ואני הסברתי להם בסבלנות ואדיבות רבה, לאחר סיבוב שערך כשעתיים חזרתי אל הרב כדי לומר לו שקיימת את רצונו והראתי להם את בניני המוסדות כעת לאחר שכבר עשיתי שליחותו שאלתי את הרב מי אלו הילדים, אינני יודע השיב הרב, הם באו לחופשת קיץ בבני ברק וביקשו לראות את בניני המוסדות

ושמחתי להראותם. עד כאן מגעת האהבה אל ילדי ישראל.

רבי אלחנן ווסרמן עוזר לילד

אותו גאון ישראל וקדושו, רבי אלחנן ווסרמן היה נוהג כך לילדים שבשכונתו, גר ילד קטן כבן ארבע שלאהבתו 'לקופסת גפרורים' לא היה קץ, רבי אלחנן הרגיש בזה, ואמר לו שמדי פעם יכנס לביתו, ויאסוף עבורו קופסאות גפרורים ריקים, ולא אחת ביקש רבי אלחנן מתלמידיו, שקופסאות ריקים יתנו לו, ולא הבינו התלמידים לאיזה צורך, אך חזקה עליהם פקודת רבם, ובבית רבי אלחנן היה מתערם 'קופסאות' על גבי 'קופסאות', והילד היה נכנס, 'רבי אפושקאלע'... (קופסה) רבי אלחנן אמר לו, 'אפושקאלע... פושקאלאך גאנצע האב איך פאר דיר...' (קופסאות שלמות יש לי עבורך)

אותו קדוש ישראל שהיה מצטער כל יום על השניות שצריך לקשור נעליו, לא הצטער כלל על בקשת הפושקאלאך של הילד... (מתוך הספר מידות והנהגות טובות)

רבי דוד המשיך לשפוך את אשר על ליבו וטען, כי הוא חש שתהיה זו כפיות טובה כלפי ראש הישיבה שמינהו בראשונה לכהן כמגיד שיעור בישיבתו, אולם רבנו לימדו כלל גדול בענייני הכרת הטוב. "דע לך!" אמר מרן בנעימות, "בשל הכרת הטוב אין צורך להשיב את הטובה עצמה! אמנם ראש הישיבה העניק לך את האפשרות להרביץ תורה, אך בשל כך אינך מחויב למעט בהרבצת תורה עצמה, אלא להשיב לו טובה בעניינים אחרים!" (מתוך הספר "עמודו של עולם")

במשך תקופה התלבט רבי דוד בעניין בלא מוצא עד שלבסוף נועץ באביו, רבי יוסף כהן זצ"ל, שיעץ לו לשטוח את ספקותיו בפני מרן: "אם רבי יוסף שלום יאמר לך לקבל את המינוי, תוכל לעשות כן בלא כל חשש ופקפוק!" רבי דוד פנה לבית רבנו ושטח בפניו את ספקותיו, כשהוא מפרט את הכהונה שהוצעה לו ופורש את הלבטים שבאו בעקבותיה. "קרוב לוודאי שבישיבת חברון תוכל להוסיף בהרבצת התורה!" נענה רבנו.

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר טורק

קדושה. נסיים בתפילה ובתקוה, שאכן נזכה שיהיה בנו שכל ובינה לעשות מצידנו את הצעד הראשוני בכל מישורי הקדושה, והן לחלק השני של "סופו מתנה". בכח מתת שמים נזכה לעלות ולהתרומם במדרגות הקדושה, להיות קרובים להשם יתברך ומחוברים אליו, ולקיים בשלימות ובהידור את הציווי האלוקי הנצחי (קטעים מלוקטים (פרשת קדושים) מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

התרחבות ה'אני' ללא גבול. ה'סטייפלער' חשב לתומו: מה הבעיה? יהודי מבקש טובה? והרי זה מצוה שאי אפשר להעשותה על ידי אחרים? ומבלי לחשוב על כבודו, מעמדו וגילו, פשוט עלה והחזיק באבן. זה אמנם לא נתפס, אולם זה מעשה שהיה. לפי מהלך הדברים של ה'חזון איש' ורבי שמעון שקאפ, במידה זו רכש ה'סטייפלער' את קדושתו הנשגבה. כשאדם מבטל את עצמו כליל למען זולתו, ומקדיש את כל כולו למען האחר, הוא רכש

המשך מעמוד 20 | הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

כעבור כמה חודשים, סיפרו כי החיים בבית השתנו לבלי הכר באופן בלתי מוסבר. שלושה השתלטה עליו, רוגע ונינוחות. הכל מתנהל על מי מנוחות, אין פרץ ואין צווחה. כולם הולכים לישון בזמן, שמחים, שבעים, מאושרים, רגועים - חיים נפלאים! והעדות האותנטית הזו, שהובאה בספר 'המדריך האישי שלך', מלמדת כמה בידינו להעביר את ביתנו לחיים שלווים, רגועים ונינוחים. פעולה עוצמתית של איפוק ואי תגובה אפילו לזמן קצוב, אימוץ הסבלנות בכל לב - ובפרט בתוך הבית פנימה - בכוחם להעביר את הבית כולו לשמח ומאושר, שליו ונינוח!

בנסיון להגיע לשעת השכבה שפויה, זה לא רוצה להיכנס למיטה, ההוא טוען שאינו עייף, והשלישי אומר בדיוק עכשיו שהפיג'מה הזו קטנה עליו בכלל. בתוך תמיד ימצא התינוק הבוכה, והקטן שאיבד את נעל הבית שלו... במצב כזה, מי לא נמשך להרים קול צעקה, שתחזיר את הבית לקו השפיות. יש מי שיעיר לילדיו על השעה המתאחרת, רבים מאיתנו עלולים להיכשל ולהעיר לאשה על ארוחת הערב שהוגשה באיחור, על המיטות שאינן מוכנות, ועוד תלונות מסוג זה... אך המשתתפים בשיחה התאפקו בסבלנות, בלמו פיהם בגבורה. חצי השעה הראשונה מזדי ערב - עברה ברוגע ובשלווה, בלי להרים את הקול, בלי להעיר, בלי לצעוק!

שליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

המשך מעמוד 21 | הרב אהרן כהן

הנהג מצא חניה די בקלות, שאלתי אותו איך מצאת כל כך מהר, אנשים לפעמים מסתובבים כחצי שעה ולא מצליחים למצוא, אמר לי הנהג: אני יגיד לך את האמת בכל פעם שאני מגיע לאזור אני אומר פרק תהילים ומבקש מהקב"ה שיעזור לי למצוא חניה וכך גם עכשיו עשיתי. זהו בעצם הסוד הגדול שאנו לומדים מכח התפילה, יה"ר שיתקבלו תפילתנו ברחמים וברצון לפני בורא כל.

אמר להם "החזון איש" שזה מובן מאיליו היות והוא לא דיבר עם הקב"ה, והוסיף והסביר, "כדי שמצבים כאלו לא יקראו צריך שיהיה קשר עם הקב"ה בכל מהלך החיים, בכל צעד ושעל האדם צריך שירגיש את הקב"ה, גם כשהולך לקנות חליפה צריך לעצור לפני ולבקש כאדם שמבקש מאביו אנא הקב"ה תעזור לי למצוא חליפה יפה וטובה המתאימה לי" בכל דבר שאדם קונה או צריך אפי' בדברים הקטנים שחי אותם ביום יום צריך להתבונן ולבקש ממי שהכל שייך אליו קב"ה, וכך בעז"ה יעזרוהו משמים. יצא לי ליסוע באמצע היום עם אדם ברכבו לכיוון שכונת גאולה בירושלים וכפי שכולם יודעים קשה מאד למצוא שם חניה, והנה

שליחת תגובות לכותב הטור הרב אהרן כהן, כתבו לו: a0533185209@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם ניתן לעשות 'עירוב תחומין' במאכל שאינו ראוי לאכילה למי שמערב?
- ◆ האם מותר לכהן בזמננו לאכול 'חלה'?
- ◆ עבור אילו חפצים נדרש 'עירוב חצרות'?

• לדעת השולחן ערוך (העיקרית), מבוי שעשו בו שיתוף מבואות במאכל שאינו פת, או במשקה, תיקנו חכמים לעשות עירוב חצרות בחצרותיו; ואם השיתוף נעשה בפת, לא תיקנו כן. ולדעת הרמ"א, כל שיתוף מבואות מתיר את הטלטול בחצרות. וכן מנהג בני אשכנז. ואם הניח פת ואמר במפורש שמניחה בין לשם עירוב ובין לשם שיתוף - לכל הדעות מועיל הדבר.

• חפצים ש'שבתו' בחצר, או במבוי, כלומר, שהיו בהם משעת כניסת השבת - מותר לטלטלם מחצר לחצר, ומהחצרות למבוי, ולהיפך, אף ללא עירוב חצרות ושיתוף מבואות. וכך הדין אף במקרה שבו עשו עירוב בחצרות, ואילו שיתוף במבוי לא עשו; ולמרות שבאופן זה מצויים בחצרות חפצים ששבתו בבית, אשר אסור להוציאם למבוי, אין חוששים שמא יוציאו גם חפצים אלו למבוי.

שכירת רשותו של הגוי לצורך 'שיתוף מבואות'

• חצר שדרים בה יהודים וגוי, לא חל בה 'עירוב החצרות' אלא אם דיירי החצר היהודים ישכרו מהגוי את רשותו. וכך גם ב'מבוי', אין 'שיתוף המבואות' חל אלא אם ישכרו מהגוי את רשותו.

• מבוי שדרים בו יהודים וגוי, ומלבד חצר הגוי יש בו רק חצר אחת של יהודים - גם אם דרים בה יהודים רבים, כולם נחשבים כאחד, מאחר ומערבים 'עירוב חצרות' זה עם זה; והגוי אינו אוסר את המבוי.

• מבוי שיש בו מספר חצרות של יהודים, וחצר של גוי, וחלק מחצרות היהודים, או כולן, פתוחות זו לזו, בפתח רגיל, או בחלון - יכולים דיירי חצרות אלו לעשות עירוב חצרות בנייהם אף ללא שכירת רשותו של הגוי; ומותר להם לטלטל חפצים מבתיהם לחצרות האחרות הכלולות בעירוב.

מהלכות המאכל של 'שיתוף מבואות'

• כמות המאכל הנדרשת ל'שיתוף מבואות' היא לכל היותר כנפח של שש ביצים בקליפתן, ויש אומרים כשמונה ביצים; ולכתחילה ראוי להחמיר. כמות זו, מתייחסת לפת, ולכל מאכל שנאכל בפני עצמו כארוחה; אולם, מאכל ש'מלפתים' בו את הפת, דהיינו, שהוא נאכל רק כתוספת לפת בסעודה - שיעורו לשיתוף מבואות הוא כפי הכמות שאוכלים ממנו כתוספת בשתי סעודות פת. ומאכל המשמש כ'קינוח' בסעודה בלבד - שיעורו כפי הכמות שאוכלים ממנו לקינוח בשתי סעודות. ובמשקה, הכמות הנדרשת היא - כמות המספיקה לשתייה בשתי סעודות, שהיא שתי 'רביעיות'.

• 'עירוב חצרות', שיתוף מבואות, ו'עירוב תחומין', ניתן לעשותם גם במאכל שאינו ראוי לאכילה עבור אלו שמערבים או משתתפים; ובלבד שיהיה ראוי לאכילה לאחרים.

• הנודר שלא להנות ממאכל מסוים - אינו יכול לערב בו עירוב חצרות, כיון שהוא נהנה מההיתר הנוצר על ידו, אולם, יכול הוא לערב בו עירוב תחומין, מאחר ואין עושים אותו אלא לצורך מצוה.

• חלת חוץ לארץ מותרת באכילה לכהן שלא נטמא בטומאת היוצאת מגופו, או שטבל לטהרתו. ויש שמחמירים בזמן הזה, שהכהנים הם רק כהני 'חזקה'; אך בערב פסח נהגו להקל בכך.

השילוב בין 'עירוב חצרות' ל'שיתוף מבואות'

• 'מבוי' שיש פתחים בין כל חצרותיו, ועשו כולן 'עירוב חצרות' יחד - העירוב מתיר את הטלטול גם אל המבוי וממנו, ואין צורך ב'שיתוף מבואות' כדי להתיר את הטלטול מהבתים אל המבוי, ולהיפך.